

LETO XV. Številka 33
Jesenice, 17. avgusta 1973

**ŽELEZAR — GLASILO DELOVNEGA
KOLEKTIVA ŽELEZARNE JESENICE**

— Ureja redakcijski odbor — Glavni in odgovorni urednik Joža Varl — Rokopisov in fotografij ne vračamo — Naslov: Uredništvo »Železarka«, združeno podjetje SLOVENSKE ŽELEZARNE Ljubljana — Železarna Jesenice. Telefon int. uredništvo 483, administracija 484 — Tisk CP »Gorenjski tisk«

ŽELEZAR

Osebni dohodki za julij 1973

Čeprav je izplačilo osebnih dohodkov za mesec julij že za nami, je prav, da tudi k temu izplačilu damo nekaj pojasnil. V zvezi s sklepom odbora za dohodke in nagrajevanje, da se poveča vrednost obračunskih postavk dvakrat po tri odstotke, se je pojavila vrsta vprašanj in tudi mišljenj ali predlogov, ki zagovarjajo drugačno rešitev. Z okrožnico, ki je bila pred nekaj dnevi dostavljena obratom in samoupravnim delovnim skupinam, smo skušali razložiti zakaj se je odbor odločil za linearno povečanje in ne za enake zneske. Da bi s tem seznanili čimveč članov kolektiva, povzemamo iz pojasnila glavno vsebino.

Sklep odbora o linearnem povečanju vrednosti obračunskih postavk temelji na širši analizi vzrokov, ki so narokovali spremembo in je povečanje življenjskih stroškov le eden izmed razlogov, da del dohodka, ki je bil ustvarjen s prizadevanjem vsega kolektiva, preusmeri v osebne dohodke. Sklep ni nikakršna izjemna oblika povečanja osebnih dohodkov, ker je že v čl. 1 obstoječega pravilnika o ustvarjanju in delitvi osebnih dohodkov rečeno, da odbor za posamezna obdobja določa dinarsko vrednost obračunskih postavk in je po desetmesečnem obstoju sedanjega sistema nagrajevanja, prvič uporabil to določilo.

Ker smo šele pred desetimi meseci tj. ob sprejetju pravilnika, kjer so bile korigirane obračunske postavke celo za 44 odstotkov analizirali odnose med posameznimi kategorijami, na kar ni bilo

pripomb, odbor ni imel namena s to, v bistvu skromno korekcijo, posegati v obstoječe odnose, brez predhodne

analize. Zaradi tega se del sklepa nanaša na naročilo, da služba sektorja za ekonomiko pripravi analizo obstoječih odnosov in razponov, na osnovi katere bi se šele odbor odločil za morebitne spremembe teh.

Poprečni osebni dohodek v juliju je sedem odstotkov ali 158 dinarjev na osebo višji kot v juniju. Na povečanja obračunskih postavk odpade slaba polovica ali približno

(Nadalj. na 4. str.)

Graničarjem, budnim čuvarjem naših meja — iskrene čestitke ob njihovem prazniku 15. avgustu.

Tehnična kontrola in raziskave

Čeprav se je poletje že močno odmaknilo in smo že na polovici tretjega tromesečja, je prav, da našim bralcem predstavimo še eno področje dela v Železarni in sicer SEKTOR TEHNIČNE KONTROLE IN RAZISKAV. Torej sektor, ki ima nemalo zaslug za rast kvalitete, osvajanja novih kvalitete oz. proizvodnje, izpopolnjevanje in uvajanje nove tehnologije in drugo. Njihovo delo in dosežene rezultate povzemamo iz polletnega poslovnega poročila Železarne, ki ga je potrdil delavski svet na svoji drugi seji 31. julija.

Raziskovalno delo sektorja je bilo v prvem polletju še vedno usmerjeno, na področje proizvodnje surovega železa, v stabilizacijo proizvodnje, ki bo omogočala ugotavljanje optimalne mešanice vsipa za sintiranje:

Tehnološke spremembe v tehnologiji vodenja in priprave vložka za plavže, imajo že pozitivne posledice v postopnem zniževanju specifične porabe koksa. Kakovost prane kosovne rude nad deset milimetrov je bila v prvem polletju zadovoljiva. Koncentracija železa (Fe) je bila 53 odstotkov in za 1,5 odstotkov višja od lanskega poprečja. Ravno tako je bila aglo ruda pod deset milime-

trov zrnatosti, s koncentracijo železa 50 odstotkov, v prvem polletju za 1,5 odstotka boljša od lanskega leta.

Prav tako se je izboljšala bazičnost aglomerata, ki se je povišala od lanskega poprečja 0,8 na 1,00. Tudi zrnatost aglomerata je boljša. Finega zrna pod pet milimetrov je za dva odstotka manj kakor v lanskem letu. Za 1,5 odstotka pa je tudi višja vrednost Micuma v primerjavi z lanskim letom.

(Nadaljevanje na 3. strani)

Proizvodnja slovenskih železarn v juliju

Mesec julij že po navadi po proizvodnih rezultatih ni kaj obetaven. Poletje z vročino in dopusti imajo svoj neizogiben seveda negativen vpliv. Temu se pridružijo še razni nepričakovani negativni vplivi, kot so neurja, večje okvare, redukcije električne energije in naš zaostanek v izvrševanju letnega proizvodnega načrta je zopet večji.

Da bi izvrševali letni načrt oziroma da bi popravili stanje ob polletju, smo pretečni mesec rekli, da bi morali

mesечно proizvesti: 17.912 ton surovega železa in 63.179 ton surovega jekla.

(Nadalj. na 2. in 4. strani)

Večja varnost, manj ročnega dela in večja učinkovitost

Specialna rudarska dela tudi v Železarni

Vedno večja potreba po dolomitu za martinarno in globinske peči na Beli, nas je prisilila k odločitvi, da izdelamo sanacijski program kamnoloma Trebež. V prvi, drugi in tretji fazi sanacije kamnoloma smo predvideli izgradnjo preko 100 metrov izvoznih rovov, prog in dva vertikalna jaška, prvi 20 in drugi 90 metrov visok od spodaj navzgor.

Še pred desetimi leti je bila potreba in proizvodnja dolomita približno 300 ton, sedaj pa smo se približali 2000 to-

nam mesečno. Z izgradnjo omenjenih rovov in jaškov smo odpravili predvsem ročno delo.

(Nadaljevanje na 7. strani)

Vredno je o tem razmisliti

Ali so pokojnine res ogrožene?

Skupnost pokojninskega in invalidskega zavarovanja v Sloveniji odgovarja na to vprašanje: »Ne, če bomo skupaj poskrbeli zanje. Ne, če bomo zanje še naprej pripravljeni prispevati toliko, kot rabijo, da bi v miru preživeli jesen svojega življenja. Ne, če jim ne bomo skušali jemati njihovih pravic, da bi razbremenjevali gospodarstvo.«

(Dalje na 4. strani)

Kakor rdeča nit, se iz sestanka na sestanek nekaterih samoupravnih delovnih skupin že d-lj časa vlečejo nekateri, na pogled drobni problemi, ki pa vendarle v sklopu kompleksnih prizadevanj za dvig produktivnosti, krepitvi delovne in tehnološke discipline, boljšem izkoriščanju delovnega časa in delovnih naprav, večjo štednjo pri materialih, surovinah, energiji in drugem, pomenijo lahko pospeševalno ali zaviralno silo. Pospeševalno, kadar se na probleme, ki jih iznašajo delavci na sestankih samoupravnih delovnih skupin kar najhitreje reagira, ne samo z ustno ali pisмено razlago, temveč tudi z dejanjem, če je znašaj problema tak, ki zahteva takojšnjo ukrepanje, oziroma zaviralno kadar se določeni problem pojavlja nekaj časa in na številnejših sestankih pa se nanj prepočasno ali sploh ne reagira. Pri tem je seveda potrebno ločevati tisto kar je v dani situaciji mogoče takoj rešiti in so pogoj zato, od tistega kar ni mogoče oziroma kar zahteva več časa. V vsakem primeru pa je potrebna ustrezna reakcija. To je pravica delavca, ki izhaja tako iz še veljavnih samoupravnih dokumentov Železarn, kot iz začasnih statutarnih sklepov temeljnih organizacij združenega dela in skupnih služb.

Na majski konferenci ZK Železarn so komunisti govorili tudi o teh vprašanjih in v svoj kvirni program dela za obdobje 1973 — 1975 so med drugim tudi zapisali, da se zavedajo, da je na delovnem mestu učinkovit in produktiven le tisti delavec, ki se pri delu čuti varnega in zadovoljnega in ki ima urejene ostale pogoje življenja... In dalje, v poglavju, v katerem obravnavajo urejanje delovnih mest poudarjajo: »ZK zagovarja stališče, da je poleg modernih strojev potrebno urediti tudi ostale pogoje, ki zagotavljajo varno delo in dobro počutje.«

Da ne bomo ostali samo pri ugotovitvah in zahtevah, pogledmo le nekaj vprašanj, ki se že nekaj časa pojavljajo na večjem ali manjšem številu sestankov samoupravnih delovnih skupin in ki nedvomno vplivajo na tako ali drugačno počutje delavcev pri delu, na delovnem mestu in ki končno tudi opredeljujejo njihovo vlogo v samoupravnem sistemu Železarn in zaupanje v tako imenovano delavska ustavna dopolnila. V prvi sklop vprašanj sodijo nedvomno higienski prostori, prežračevalne naprave in urejenost jedilnic. Ne glede na pred-

Tudi na pogled drobne probleme bolj odgovorno in hitreje reševati

pise, ki pri urejanju teh vprašanj veljajo, bi morali to reševati bolj odgovorno, predvsem pa bolj pospešeno. Materialnih ovir najbrž ni, morda je edina ovira preveč tehnokratsko reševanje teh osnovnih vprašanj. Drugo vprašanje, ki se še bolj pogosto pojavlja na sestankih ne samo samoupravnih delovnih skupin, temveč tudi na sindikalnih in drugih sestankih, je vprašanje družbene prehrane oziroma malic v Železarni. Celo v Železarni je o tem tekla polemika, ki jo je uredništvo zaključilo z željo, naj strokovna služba to vprašanje prouči in da ustrezen odgovor. Nadalje se nemalokrat pojavljajo vprašanja napredovanja, vprašanje osebnih ocen, vrednotenja delovnih mest delavcev s poklicno šolo in brez nje, določene zahteve za odstranitev nevarnih delovnih mest ali za izboljšanje delovne varnosti in podobno.

Krivični bi bili, če bi trdili, da se na nekatera od teh vprašanj ni reagiralo, še bolj krivični pa bi bili če bi zanikali, da v vsa ta vprašanja ni bilo vloženega že mnogo truda in sredstev. Da je mnogo problemov, ki zahtevajo dolgoročneje delo in reševanje. Da smo pri saniranju negativnih vplivov in izboljšanju delovnih pogojev že mnogo, mnogo naredili. Res pa je, da ob teh ogromnih premikih ostaja še vrsta na pogled drobnih vprašanj nerešenih. Dejstvo pa je tudi, da smo v težjih pogojih pred leti, vsa ta vprašanja bolj pospešeno reševali kot jih rešujemo danes. Morda smo se ob doseženih rezultatih nekoliko uspavali in preveč angažirali pri modernizaciji in razširitvi proizvodnje. To angažiranost in orientacijo podpira tudi delovni kolektiv, toda hkrati z njo mora teči tudi briga in akcija za reševanje omenjenih vprašanj.

Reševanje vseh teh, na pogled drobnih vprašanj, prizadene v sedanji organiziranosti Železarn tako temeljne organizacije združenega dela kot skupne službe, ki nad večino teh vprašanj morajo bedeti in o njih voditi računa.

Poleg tega, da bo hitreje in bolj učinkovito reševanje vseh teh pa tudi drugih vprašanj ugodno vplivalo na počutje delavcev in posredno ter neposredno tudi na boljše delovne rezultate, bo imelo to tudi druge pozitivne posledice. Delavci se bodo na sestankih samoupravnih delovnih skupin lahko mnogo več in bolj temeljito ukvarjali s temeljnimi vprašanji gospodarjenja in produktivnosti, dobili bodo zaupanje vase in v svojo besedo. Sedanja samoupravna organiziranost Železarn zahteva, da bo v statutarnih temeljnih organizacijah združenega dela in skupnih službah ter v statutu delovne organizacije Železarn natančno precizirano kdo odgovarja oziroma rešuje posamezne probleme in naloge, ki jih postavljajo samoupravne delovne skupine.

Proizvodnja slovenskih železarn...

(Nadaljevanje s 1. strani)

Pri blagovni proizvodnji smo imeli majhno prednost, ki je znašala 4195 ton. Da bi dosegli letni načrt, bi morali mesečno prodati 55.844 ton proizvodov. Teh količin v pretečenem mesecu nismo dosegli in znašajo dosežki: 16.895 ton surovega železa ali

1017 ton premalo, 57.464 ton surovega jekla ali 5715 ton premalo in 52.312 ton blagovne proizvodnje ali 3532 ton premalo.

Po posameznih železarnah in proizvodih smo imeli naslednje dosežke:

Surovo železo (v tonah):

Železarna	Mesečni načrt	Mesečna izvrš.	%	Kumulat. načrt	Kumulat. izvršitev	%
Jesenice	13.400	13.442	100	91.800	86.590	94
Store	4.300	3.453	80	28.900	25.835	89
Skupno	17.700	16.895	95	120.700	112.425	93

Letošnja proizvodnja surovega železa je za 2 % večja od lanskega leta v istem obdobju. Zaostanek v pretečenem mesecu so povzročile okvare na elektro-redukcijski peči v Štorah.

Največji in najbolj občuten zaostanek proizvodnje je pri surovem jeklu. Za dosego mesečnega načrta manjka

5286 ton. Na Ravnah so imeli generalni remont 40-tonske električne peči, na Jesenicah pa je bilo popravilo Lectromelt peči daljše, kot je bilo predvideno, poleg drugih nevspešnosti, ki so povzročile zaostaje. V letošnjem letu smo imeli samo še meseca januarja nižjo proizvodnjo jekla.

Železarna	Mesečni načrt	Mesečna izvrš.	%	Kumulat. načrt	Kumulat. izvršitev	%
Jesenice	43.300	40.558	94	286.500	280.131	98
Ravne	16.250	13.746	85	113.750	111.581	98
Store	3.200	3.160	99	22.420	20.679	92
Skupno	62.750	57.464	92	422.670	412.391	98

Mesečni načrt proizvodnje SM jekla je bil izvršen na Jesenicah s 95 %, v Štorah pa z 99 %. V letnem gospodarskem načrtu je bilo sicer predvideno, da bi v pretečenem mesecu že reducirali proizvodnjo SM peči v Štorah in da bi pričela obratovati nova električna peč. Nova električna peč bo pa pripravljena za poskusno obratovanje šele v drugi polovici avgusta, zaradi česar bo nastala tudi sprememba v planu. Načrtovana letna količina SM jekla bo povečana na 36.000 ton od prejšnjih 18.000 ton, elektro jekla pa zmanjšana od prejšnjih 30.000 ton na 12.000 ton. Skupna načrtovana količina letne proizvodnje jekla je torej ostala nespremenjena in znaša 48.000 ton. Upajmo, da bo poskusna proizvodnja nove električne peči ugodno stekla, ker bi bila s tem dana možnost za večjo proizvodnjo kot jo načrtujejo. Vse je odvisno predvsem od funkcionalnosti opreme in razpoložljive električne energije, ker peč je v dobrih rokah.

Slabi rezultati pri proizvodnji surovega železa imajo neposreden vpliv tudi na skupno proizvodnjo, ki je izvršena: na Jesenicah 96 %, na Ravnah 86 % in v Štorah tudi 86 %. Skupna izvršitev za pretečen mesec je 93 %, v kumulativni pa 98 %. Posledice bodo občutene v tekočem in naslednjih mesecih, posebno ker nam v vseh treh železarnah že itak primanjkuje vložka.

Blagovna proizvodnja je bila še slabša kot v mesecu juniju. Julijski dosežek je v letošnjem letu najslabši dosežek za mesecem aprilom. Še dobro, da so na Jesenicah z 99 % realizacijo dobro delali in popravili sicer zelo neugodne rezultate.

Blagovna proizvodnja je bila še slabša kot v mesecu juniju. Julijski dosežek je v letošnjem letu najslabši dosežek za mesecem aprilom. Še dobro, da so na Jesenicah z 99 % realizacijo dobro delali in popravili sicer zelo neugodne rezultate.

Železarna	Mesečni načrt	Mesečna izvrš.	%	Kumulat. načrt	Kumulat. izvršitev	%
Jesenice	30.645	30.377	99	220.416	221.434	100
Ravne	11.242	10.534	86	78.692	76.577	97
Store	14.099	11.369	81	79.804	84.692	106
Skupno	55.986	52.280	93	378.912	382.703	101

V železarni Jesenice so načrtovali za pretečen mesec, da bodo imeli iz zunanje predelave 475 ton hladno valjanih trakov in 105 ton HOP, realizirali so samo 32 ton HOP. Mesečna izvršitev je 30 odstotkov, v kumulativni pa 33 %.

Največji zaostanek so nastali pri blagovni proizvodnji v naslednjih grupah proizvodov po posameznih železarnah:

— Pri surovem železu je v železarni Store izvršena pro-

daja z 45 % mesečnega načrta.

— Pri toplovaljanem jeklu je izvršitev: na Jesenicah 95 odstotkov, na Ravnah 95 % in v Štorah 92 %.

— Pri hladni predelavi so dosegli v železarni Ravne le 82 % načrta in v Štorah 90 %.

— Pri sivi litini je izvršitev v Štorah samo 88 % in posebno slaba pri nodularni litini, kjer znaša samo 62 %.

— Pri kovanem jeklu — pa ličastem in odkovkih je izvršitev na Ravnah 93 %

— V jeklolitini so prodali na Ravnah 94 % načrtovane proizvodnje.

— Mehansko obdelani valji so realizirani v Štorah z 82 odstotkov.

— Vmeti so realizirane na Ravnah z 91 odstotki.

V mehanski obdelavi je izvršitev blagovne proizvodnje na Ravnah 94 % in v Štorah 53 %.

Na neugoden rezultat pri mehanski obdelavi ima največji vpliv zaostanek v obdelavi ulikov, kjer je izvršitev na Ravnah 46 % in v Štorah 53 %.

Mesečna odprava je bila v pretečenem mesecu na Jesenicah manjša kot meseca junija, na Ravnah in Štorah pa večja.

Izvoz poteka še naprej zelo ugodno. Posebno zadovoljivo je to, da smo pri skoraj 1400 ton manjši količini kot v mesecu maju, dosegli po vrednosti enak devizni znesek. Indeks izvoza znaša v odnosu na letni načrt 153 % po količini in bomo letni načrt ob enakem trendu kot je bil doslej izvršili že septembra. Po vrednosti je indeks realizacije 134 % ter bomo tudi načrtovano letno vrednost izvoza dosegli že oktobra.

V eksterni realizaciji so rezultati ugodnejši kot pri proizvodnji. V veliki meri je to gotovo vpliv popraviljenih prodajnih cen, svoj delež pa imajo tudi višje vrednosti proizvodov, kar dokazuje tudi rezultat vrednosti izvoza. Realizacija je izvršena: na Jesenicah s 112 %, na Ravnah s 120 % in v Štorah z 99 %. Skupno povprečje je 112 %, pri čemer v Štorah še vedno zaostajajo za načrtovano zbirno realizacijo s 4 %.

Problematika je bila glede na dosežene rezultate obširnejša. Letnih dopustov in pomanjkanje delovne sile kot posledice, ki sem jo uvodoma poudaril, ne bom ponovno omenjal pri posameznih železarnah, ker so v večji ali manjši meri povsod prisotne tovrstne težave. V posameznih železarnah smo imeli v juliju razen tega še naslednje težave:

Železarna Ravne:

Glavni remont 40-tonske električne peči je trajal deset dni, kar je tudi osnovni vzrok za zaostajanje za načrtom, ki predvideva v vseh 12 mesecih enako količino proizvodnje.

V livařni zaradi neugodnega, drobnega asortimenta in večje proizvodnje visoko le girane litine količinsko zaostajajo, v realizaciji so pa celo presegle načrtovano vrednost. Poseben problem je ponovno poslabšanje kvalitete livarskega peska in pa ne redne dobave podjetja Temi zaradi česar morajo nabavljati pesek tudi od drugod.

V valjarni so imeli generalni remont težke in srednje proge, ki je trajal 12 dni. Zaradi tega je tudi proizvod

(Nadaljevanje na 4. strani)

Tehnična kontrola in raziskave

(Nadalj. s 1. strani)

V jeklarni se kot posledica dosedanjih prizadevanj stabilizira izdelava avtomatskih jekel s Pb. Asortiment Pb jekel se širi, ker v proizvodnji vključujejo tudi jekla za poljšanje in cementacijo. Na sektorju pa imajo v delu študije za izboljšanje tehnologije jekla z uporabo finozrnatega apna v električnih pe-

čeh, avtomatizacijo dodajanja karburita v kopel za ogljičenje in dezoksidacijo, kakor tudi preizkuse brezdimne dezoksidacije z okujino.

V valjarni bluming, so racionalizirali ogrevanje blokov v globinskih pečeh. Z novimi tehnološkimi predpisi so povečali zmogljivosti ogrevanja vložka tako toplega,

kakor hladnega, to pa zmanjšuje probleme ogrevanja. Uvajajo tudi tehnologijo brušenja vročih blumov, s čimer zmanjšujejo nagnjenost jekla k razpokam. S tem se povečuje zanesljivost predelave predvsem martenzitnih jekel.

V valjarni žice uspešno uvajajo valjanje nerjavih žic za oplaščene elektrode s predhodnim ogrevanjem blumov v drugih agregatih.

Intenzivno osvajajo proizvodnjo jekla za izdelavo kvalitetnih vijakov. Problematične so edino zmogljivosti za toplotno obdelavo, ki mora biti zaradi stootstotne sferoidizacije strukture izvršena po specifičnem programu.

Pomembno so stabilizirali proizvodnjo mikrolegiranih jekel v valjarni 2400. Problematična pa je proizvodnja jekla Nionical 60 zaradi slabe površine. Zadnje valjanje večje količine, izvršene z dodatnimi ukrepi, je pokazalo, da je lahko tudi proizvodnja tega visoko kvalitetnega jekla zadovoljiva. Pri proizvodnji elektropločevine v obliki HVT, je bil v kvalitetnem pogledu dosežen planirani nivo.

Vzporedno z razvojem specialnih mikrolegiranih jekel, je bila uspešno osvojena tudi elektroda EVB 60 Ni in EVB 2,5 Ni, ki jih že uporabljajo v predelovalni industriji za varjenje vseh vrst jekel s povišano mejo plastičnosti.

Za uspešno spremljanje uspešnosti tehnologije v proizvodnji in za njen hitrejši razvoj, so uvedli tehnološko kontrolo in matematično statistično obdelavo podatkov. Osvojena je bila tudi metoda določevanja C in S na kvantovaku zaradi česar je bil čas analize predpoizkusa zmanjšan od dvanajst na šest minut.

Zanimiv podatek, ki kaže vedno večjo obsežnost dela sektorja, je tudi število prevzemov materiala v primerjavi s istim obdobjem lani. V prvem polletju lani je bilo predloženo 6.801.608 kg, prevzeto pa 6.555.328 kg ali 96,4 odstotka ali 126 prevzemov, letos v istem obdobju pa predloženo 12.868.304 kilogramov, prevzeto 11.915.885 kg ali 92,6 odstotka ali 201 prevzem. Zvišanje deleža prevzemov je povezano s kvalitnim asortimentom, ki je v letošnjem letu v valjarni 2400 višji kot lansko leto.

Prikaz dejavnosti sektorja tehnične kontrole in raziskave nam sicer veliko pove, ne vsebuje pa prikaza ogromnega truda, študija, brezštevilnih ur, poglobljanja in drugega, ki ga sodelavci sektorja vlagajo da dosega rezultate, ki so globalno prikazani. Dejstvo je tudi, da so rezultati mnogokrat vidni šele po daljšem času, po predhodno ogromno vložila. Prikaz je imel tudi ta namen, da spoznamo pomembnost, širino in pestrost dela tega sektorja, ki v razvoju Železarn igra nadvse pomembno vlogo.

Obvestila kolektivu • Obvestila kolektiv

Dežurna služba

telefon
v pisarni doma

SOBOTA, 18. avgusta		
inž. Aleksander Kavčič, hladna valj.	524	81-826
NEDELJA, 19. avgusta		
inž. Avgust Karba, direktor proizvod.	270	639
PONEDELJEK, 20. avgusta		
Teodor Okrožnik, gradbeno vzdrževanje	577	81-327
TOREK, 21. avgusta		
inž. Miloš Piščanec, martinarna	441	81-402
SREDA, 22. avgusta		
Jože Košir, transport	541	84-022
CETRTEK, 23. avgusta		
inž. Božidar Bartelj, valjarna 2400	638	81-453
PETEK, 24. avgusta		
inž. Karel Ravnik, elektro jeklarna	433	81-411

Dežurna služba traja od datuma nastopa od 7. ure zjutraj do naslednjega dne do 7. ure. Kolikor dežurnega ni v pisarni ali doma kličite glavnega vratarja na telefon 410. Morebitne spremembe dežurnih so razvidne iz obvestil, ki jih objavljamo vsako soboto na razpisnih deskah pri vseh vratarjih.

Tajništvo tehničnega in proizvodnega direktorja

8. septembra srečanje borcev NOV slovenskih železarn na Pokljuki

Pred kratkim smo v Železarni poročali o seji koordinacijskega odbora ZB NOV ZPSZ. Pisali smo tudi o pripravi na srečanje borcev in aktivistov NOV ZPSZ, ki bo 8. septembra 1973 na Pokljuki.

Vse zaposlene borce in aktiviste NOV v Železarni, ki se nameravajo udeležiti srečanja na Pokljuki prosimo, da izpolnijo prijavnico in jo pošljejo sekretariatu Železarn vključno do 23. avgusta 1973. Prijave so potrebne zaradi organizacije prevozov vseh udeležencev srečanja na Pokljuko. Srečanja borcev in aktivistov NOV, zaposlenih v ZPSZ, se lahko udeleži tudi eden od ožjih svojcev. Zato v tem primeru vpišite v prijavnico tudi njegovo ime in priimek.

Vsa ostala pojasnila udeležencem srečanja borcev in aktivistov NOV ZPSZ na Pokljuki, bomo objavili v Železarni 31. avgusta letos.

PRIJAVNICA

Ime in priimek
leto rojstva, bivališče — kraj ulica
....., obrat — služba
....., ime in priimek ožjega svojca

(Izrežite, izpolnite in pošljite sekretariatu Železarn).

ČESTITKA

Sodelavec Vanjo PLEŠ, zaposlen na sektorju za organizacijo podjetja, je 9. julija diplomiral na ekonomski fakulteti v Ljubljani.

K uspešno opravljeni diplomji mu iskreno čestitamo in želimo veliko delovnih uspehov.

V juliju 29 poškodb na delovnih mestih

Po zbranih podatkih, ki nam jih je posredovala služba za varstvo pri delu, je bilo v mesecu juliju na delovnih mestih poškodovanih 29 naših sodelavcev. Izgubili smo 47 delovnih dni. Prištetim moramo še pet poškodb na poti v službo in zaradi teh poškodb 92 izgubljenih delovnih dni.

V TOZD talilnice je bilo šest poškodb, 99 izgubljenih dni, v TOZD valjarne 4 poškodbe, 92 dni, v TOZD hladna predelava 8 poškodb, 116 dni, v TOZD vzdrževanje, energija in transport 10 poškodb, 160 dni, in v skupnih službah ena poškodba in de-

set izgubljenih dni. V obratu družbene prehrane (GEŽ) poškodb na delovnih mestih niso imeli.

Na poti v službo so imeli eno poškodbo in štiri izgubljene dneve v valjarnah, v TOZD predelava ena poškodba, deset dni, v TOZD vzdrževanje, energija in transport dve poškodbi in 46 dni ter v skupnih službah eno poškodbo, 32 izgubljenih dni. V TOZD talilnice ter v obratu družbene prehrane (GEŽ), poškodb na poti niso imeli. Prav tako v mesecu juliju ni bilo težjih poškodb na delovnih mestih.

Bogomir Homovec — šestdesetletnik

Šestdeset let življenja, od tega štirideset let na odgovornih delovnih dolžnostih, dovolj nazorno pove o plodni življenjski poti, ki zasluži našo pozornost, še posebno če gre za človeka, ki je to svoje življenje posvetil črni metalurgiji. Tudi svoj dvojni jubilej — življenjski in delovni — praznuje še vedno na delovnem mestu, ki zahteva polnega moča, dobrega strokovnjaka in organizatorja.

Bogomir Homovec, tehnični direktor naše železarne, rojen 14. avgusta pred šestdesetimi leti, se je leta 1932, ko je v Ljubljani z odliko končal srednjo tehnično šolo, zaposlil v takratni Kranjski industrijski družbi. Sicer je moral po končani šoli čakati skoraj pol leta, da je lahko začel delati kot praktikant. Pridnost in veselje do valjavstva, za katerega se je tudi specializiral, pa sta mu odprla pot do drugega in kasneje do prvega asistenta v valjarni.

Posebni vzpon in strokovni razvoj pa pri našem jubilarju zasledimo po osvoboditvi, ko ga najprej srečamo kot šefa priprave dela Železarn. V letih 1947 do 1952 je bil referent za valjarne in predelavo pri generalni direkciji črne metalurgije v Beogradu in Ljubljani. Od tu se je ponovno vrnil v matično železarno, kjer je bil pomočnik tehničnega direktorja do leta 1955. Zatem je pet let služboval v železarni na Ravnah kot glavni analitik, od leta 1960 dalje pa je tehnični direktor naše železarne. Vseskozi, kot pravimo, z dušo in telesom pri povojnem razvoju črne metalurgije v Sloveniji in Jugoslaviji.

Kot strokovno usposobljen metalurg, specializiran za valjavstvo, je povsod predstavljal polnega moča, ki mu življenje in razvoj nista prizanašala. Z njemu lastno, lahko bi rekli gorenjsko zagrizenostjo, se je strokovno izpopolnjeval z virov domače in tuje literature. Da bi mu strokovna literatura postala še bližja in da bi v zamejstvu, kamor je po strokovnih opravilih mnogokrat potoval lažje komuniciral, se je izpopolnjeval tudi v tujih jezikih. Kot odlični poznavalec svoje stroke, je svoje znanje uspešno uporabljal v proizvodnji, vzdrževanju in projektiranju novih valjarn s čimer se je veliko ukvarjal in se še ukvarja. Sodelavci so ga povsod, kjer je delal, zelo cenili kot dobrega organizatorja, samostojnega in zavzetega pri delu in poslovanju. Zanesljiv v svoje znanje, je povsod pokazal veliko iniciativo.

Kljub taki naporni delovni in življenjski poti, ki se je prepletala tudi z različnimi odgovornostmi izven Železarn, v raznih strokovnih združenjih Društvu inženirjev in tehnikov in drugih društvih, zadnja leta pa tudi s športom, kjer dela kot predsednik smučarskega društva Jesenice, je tehnični direktor Bogomir Homovec dočkal svoj visoki življenjski in delovni jubilej veder še poln energije, načrtov, snovanj in z množico odgovornih nalog.

Čestitke, ki mu jih ob jubileju izrekamo v imenu delovnega kolektiva, bralcev in uredništva Železarn, naj bodo na eni strani izraz spoštovanja jubilarne zvestobe črni metalurgiji in Železarni, na drugi strani pa iskrene želje, da bi ostal zdrav in veder še dolga leta ter da bi zastavljene naloge uspešno opravil.

Mladi o sebi, svojih problemih, nalogah in perspektivah

Iskrene čestitke našim graničarjem

Ob vašem prazniku, dnevu graničarjev, vam mladi občine Jesenice iskreno čestitam z željo, da bi se pri opravljanju svojih odgovornih vsakodnevnih nalog med nami, med našimi delovnimi ljudmi kar najbolje počutili.

Obenem izražamo tudi željo, da bi v prihodnje še bolj uspešno sodelovali na vseh področjih, naše akcije pa naj odražajo našo skupno pripravljenost za obrambo socialistične samoupravne Jugoslavije.

Pred 29 leti 15. avgusta je bila ustanovljena posebna enota, ki so jo imenovali Korpus narodne obrambe Jugoslavije — KNOJ z nalogo, da se bojuje proti izdajalcem, sovražnim enotam, diverzantom. Po osvoboditvi pa je bila ena od nalog te enote čuvanje meja. Tako praznujejo na ta dan svoj praznik čuvarji naših meja, naši prijatelji in sodelavci graničarji.

Mladi bomo skupaj s predstavniki družbenopolitičnih organizacij ter predstavniki delovnih organizacij, ki so pokrovitelji, obiskali vse graničarje na vseh kravalah v naši občini ter jim čestitali ob njihovem prazniku in jim zaželeli vse najboljše.

V razgovoru, ki ga bomo imeli z graničarji, bi želeli kaj več zvedeti o njihovem vsakdanjem življenju, o učenju, zabavi ter o drugih stvareh. Mnogo pozornosti pa bomo posvetili tudi sodelovanju mladih z graničarji, kajti v sedanjem času so stiki bolj slabi, zato je nujno potrebno te stike utrditi. Že mnogokrat so graničarji izrazili željo po sodelovanju z mladino iz krajev kjer živijo, zato se bodo morali aktivni v krajevnih skupnostih povezati z graničarji ter v prihodnje organizirati več srečanj, kulturnih in športnih tekmovanj ter tako popestriti svoje in njihovo življenje ter krepiti tovariške in prijateljske odnose.

V letošnjem letu občinska konferenca ZMS Jesenice ni pripravila pohoda po graničarskih poteh. To bomo nadoknadili v poznejšem času z obiskom graničarjev ter s predavanji za vse novince v vojaški suknji o zgodovini Jesenic ter o odnosih s sosednjima državama z Italijo in Avstrijo. Te teme najbolj zanimajo graničarje, obenem pa je seveda tudi potrebno organizirati oziroma utrditi stike med graničarji in našo mladino, da bodo le-ti vsakodnevni. Vse to je v interesu naše skupne obrambne pripravljenosti in utrjevanja bratstva in enotnosti med jugoslovanskimi narodi in narodnostmi.

TK ZMS ŽELEZARNE PRIREJA

V soboto, dne 18. avgusta ob 19.30 v Delavskem domu pri Jeleni zabavo glasbeno prireditev pod naslovom

MIKROFON JE VAS

Na sporedu je:

- tekmovanje pevcev,
- izbor lepote večera,
- tekmovanje v raznih družabnih igrah.

Po končanem programu bo ples (narodna kola in plesi).

Vljudno vabljeni!

Mladi žičar na svojem delovnem mestu

Ali so pokojnine res ogrožene?

(Nadaljevanje s 1. strani)

Skupnost pokojninskega in invalidskega zavarovanja v Sloveniji je vsako leto pa tudi letos programirala potrebna sredstva, ki naj bi ji omogočila izpolnjevanje z zakoni naloženih dolžnosti. Svojih programov pa ni mogla uresničiti. V letu 1971 je na zahteve tečajnega izvršnega sveta skupščine SRS prvič pristala na pestvarno znižanje prispevne stopnje, ki naj bi po svečanih zagotovilih trajalo le eno leto. Od tedaj je poslovala deficitno, vendar je lahko razliko krila iz svojih rezerv. Ob taki finančni politiki republike Slovenije so se rezerve pokojninskega zavarovanja manjšale. Leta 1970 so bile 20,3 % letne porabe, leta 1971 17,7 %, leta 1972 14,4 % in letos na začetku leta 8,1 %. Konec letošnjega leta rezerve ne bo več, poslovanje pa bo zato nezakonito!

Za normalno poslovanje brez tujih kreditov potrebuje sklad pokojninskega in invalidskega zavarovanja rezervo v višini približno 15 % letne porabe, ker se mora kreditirati do 40 dni in pokrivati sezonska nihanja pri izplačilih. Taka rezerva je potrebna za stalna obratna sredstva in za tekočo valorizacijo pokojnin do meja, ki jih prepušča pokojninska zakonodaja.

Dohodki skupnosti pokojninskega in invalidskega zavarovanja v Sloveniji se zbirajo po 12,7 % stopnji od bruto osebnih dohodkov. Ta izvirni priliv dosega le 90 % letošnjih izdatkov, zato je razumljivo, da so za poslovanje v letošnjem letu potrebni čedalje večji krediti. V juniju mesecu si je morala skupnost izposoditi že 200 milijonov dinarjev ali dobri dve tretjini svoje mesečne izplačilne mase, tako da je julija prvič v svoji zgodovini poslovala ves mesec s tujimi izposojenimi sredstvi in da ne bo prišla na pozitivni saldo poslovanja. To pa pomeni, da bo treba za izplačevanje pokojnin prvič angažirati tudi denarna sredstva republike Slovenije, saj banka po lastnih pismenih izjavah ne sme in ne more dajati takih kreditov.

Rešitev problema vidijo vsi poznavalci razmer (Informacija izvršnega sveta skupščine SRS od 10. 5. 1973 — podpisane Pavle Gantar; zapisnik SDK o opravljeni kontroli 5. 4. 1973; Pismo SPIZ skupščini SRS 20. 3. 1973 in pismo zvezni skupščini 10. 5. 1973) v povečanju izvirnih dohodkov do mere, ki bi omogočila skupnosti pokojninskega in invalidskega zavarovanja, da bi poslovala brez izgub, dokler si ne obnovi rezerve na ravni 15 % letne porabe. Za take izvirne dohodke bi bila potrebna 13,84 % stopnja od bruto osebnih dohodkov ali pa bi bil potreben kak drug vir v isti višini. Zato bo po vsej verjetnosti v zadnjih letošnjih mesecih morala skupnost pokojninskega in invalidskega zavarovanja

tako stopnjo tudi uveljaviti!

Navidezno izgleda to kot povečanje obremenitve gospodarstva, vendar že zdaj mora Ljubljanska banka dati skupnosti visoka posojila, da sploh lahko izplačuje pokojnine, s tem pa jih posredno odvzema gospodarstvu in na tak način že sedaj obremenjuje gospodarstvo. Gre torej le za to, ali je ta obremenitev neposredna in s čisti računi, ali pa je posredna in z zamgljenimi računi!

In ne nazadnje! Kakršne pravice boš sedaj priznal in kolikor boš sedaj pomagal uresničiti svojcem, take boš užival na starost tudi sam...

Proizvodnja ...

(Nadaljevanje s 3. strani)

nja gredic in toplo valjanega jekla pod načrtovanimi količinami. Nekatere kapacitete niso zasedene, drugod pa proizvodnja zaostaja zaradi namenskega usmerjanja ali zaostaja blagovna proizvodnja, ker imajo precej nedovršenih izdelkov.

Železarna Store:

Na elektro plavžu so imeli lom elektrode številka tri, voda jim je vdrla prek oboke v peč in tako so zaostali za 847 ton za mesečnim načrtom. V teku je bila kompanja proizvodnje specialnega grodila, katero so zaključili zelo uspešno. Novi proizvod jim docela nadomestuje dosedaj potreben uvoz »Sorell« surovega železa za proizvodnjo nodularne litine. Dosežek ni pomemben samo za železarno Store, temveč za vse jugoslovanske proizvajalce nodularne litine in naše gospodarstvo, kateremu bo s tem prihranjeno precej deviz potrebnih za uvoz.

Jeklarna odnosno SM peč je le za malenkost zaostala za načrtovano proizvodnjo. Avgusta gre peč v remont. Upajmo, da bo do tedaj na-

polj kot kjerkoli drugje velja v zavarovanju obrnjen pregovor: »Danes tebi, jutri meni!«.

Razmišljanje o tem dovolj prečtem vprašanju zadene predvsem aktivne zavarovalce, ker bodo le-ti z družbenim sporazumom med organizacijami združenega dela in skupnostjo pokojninskega in invalidskega zavarovanja Slovenije odločali ali se bo prispevna stopnja povečala za 1,14 % in s tem zagotovilo normalno izplačevanje pokojnin, ali ne. Tudi osnutek nove republiške ustave poudarja, da to vprašanje rešujejo delovni ljudje na podlagi vzajemnosti in solidarnosti ter svojega živega in minulega dela.

red nova električna peč.

V stari valjarni je izpadla enotedenska proizvodnja zaradi obnove temeljev srednje proge.

V livarni zaostaja proizvodnja metalurške in težke litine za strojogradnjo, vsled pomanjkanja naročil. Pri mehanski obdelavi in obdelavi valjev je kasnila dobava surovcev in zaradi tega tudi zaostanek finalizacije.

Oskrba nove valjarne z gredicami je bila v pretečenem mesecu dosti ugodna, pričakujejo pa, da bodo nastopile težave že tekom avgusta.

Ker je za nami že tretjina meseca avgusta in so nas ponovno prizadele redukcije zaradi pomanjkanja električne energije, si ne moremo delati posebnih obetov za izboljšanje v tekočem mesecu. Upamo pa vseeno lahko, da bo enkrat le tako, da termoelektrarne ne bodo v zastoji, ko bodo najnižje vode.

Pravijo: »Za dežjem sonce mora priti! — mogoče bodo pa le prihodnji meseci boljši. (Pripomba uredništva: Proizvodno problematiko jeseniške železarne smo objavili v 32. številki Železarja.)

Milan Marol, dipl. inž.

Osební dohodki za julij 1973

(Nadaljevanje s 1. strani)

69 dinarjev, medtem ko gre ostala razlika na račun večjega števila ur, vpliva praznika in nekoliko boljšega učinka. Jedro vse polemike je torej teh 69 dinarjev. Če bi jih spremenili v »draginjski« dohodek, bi bil znesek za vse enak, tako pa znaša vpliv na zaslužek v I. kategoriji pri-

bližno 42 din v XX. pa 137 dinarjev. Ker pa na višino osebnih dohodkov vplivajo tudi drugi rezultati, je značilno, da se je kljub linearnem povečanju obračunskih postavk, zaslužek dvignil v nižjih kategorijah več kot v višjih, kar je razvidno iz naslednjih primerjav:

I. kat.	XX. kat.	razmerja
1.412.—	4.565.—	1:3,22
1.530.—	4.631.—	1:3,03
1.429.—	4.574.—	1:3,20

izplačani OD I. — VI 1973
izplačani OD julij
izplačani OD I—VII

Osební dohodek I. kategorije se je iz poprečja šestih mesecev v juliju dvignil za 8,3 odstotka ali za 118 dinarjev, v XX. kategoriji pa le za 1,4 odstotka ali za 66 dinarjev. To navajamo samo kot dokaz, da OD ni odvisen izključno od obračunske postavke, pač pa nanj vplivajo vrsta drugih osnov, od števila ur, učinka, dodatkov, do koriščenja dopustov itd

Ker so odnosi med zaslužki eden izmed osnovnih elementov politike nagrajevanja, je odbor tudi zahteval širšo analizo, ki bo služila kot orientacija pri nadaljnjih ukrepih. Zavedati pa se moramo, da tudi podražitev življenjskih stroškov ne bi mogli paralizirati, če ne bi s prizadevanjem vsega kolektiva ustvarjali zadosti dohodka, ki je izvor nadaljne delitve.

S. M.

Samoupravni organi v preteklem tednu

Druga seja delavskega sveta TOZD hladna predelava

V četrtek, 26. julija je bila druga seja delavskega sveta TOZD Hladna predelava. Na seji je bilo prisotnih dvajset članov delavskega sveta in v. d. direktor TOZD hladna predelava mag. dipl. inž. Peter Kunc.

Dnevni red se je obsegal pet točk. Predsednik delavskega sveta tov. Sušnik je navzoče seznanil, da je 37 delovnih skupin na sestankih razpravljalo o predlogu začasnega statutarnega sklepa. Izdelana je bila analiza, iz katere so razvidne pripombe delovnih skupin. V razpravi je sodeloval predsednik osnovne organizacije sindikata TOZD Hladna predelava tov. Pestotnik in povedal, da je delovna skupina Kosmač predlagala dopolnilo k 4. členu, ki predvideva, da so posamezne službe dolžne posredovati v določenih rokih pisne odgovore na vprašanje delovnih skupin. To vprašanje naj bi reševali ob sprejetju statuta TOZD in s poslovníkom samoupravnih organov. Delavski svet TOZD Hladna predelava je z glasovanjem sprejel začasni statutarni sklep.

V drugi točki dnevnega reda je predsednik navzoče se-

znal s programom dela delavskega sveta v letu 1973. Ob glasovanju o letošnjem programu dela so upoštevali predlog predsednika osnovne organizacije sindikata, da naj bi podrobneje spregovorili o delu delovnih skupin.

V nadaljevanju se je direktor FRK dipl. oec. Mitja Medvešek obrazložil polletno poslovno poročilo. Dejal je, da bodo pripravili več podatkov, ki bodo pomembni za poslovanje posameznih temeljnih organizacij združenega dela. Letošnje prvo polletje lahko pozitivno ocenimo medtem ko bodo takšni rezultati težje dosegljivi v drugem polletju, ker so tudi obveznosti nekoliko večje. Analiza je pokazala, da je bila ravno v TOZD Hladna predelava dosežena največja rast blagovne in skupne proizvodnje.

Obširneje je v tem delu se je govoril mag. dipl. inž. Peter Kunc. Med drugim je dejal, da je prav hladna pre-

delava tista, ki jo v Železarni najbolj pospešujemo in od nje pričakujemo največji delež. Obširneje je govoril tudi o drugih ekonomskih vprašanjih.

O fluktuaciji delovne sile je govoril Ferdo Kikelj. Kar zadeva žičarno, je na vprašanje odgovoril dipl. inž. Janez Komel in povedal, da je bilo ob sprejemanju letnega plana predvideno, da bodo dobili petnajst novih žičarjev, ki pa jih še ni. Novih delavcev so dobili le toliko, da so lahko nadomestili obračunane delavce in izpolnili obveznosti.

Obratovodja jeklovleka Berti Brun je menil, da so poročila premalo kritična in da premalo objektivno ocenjujemo notranje probleme in možnosti, kako bi povečali proizvodnjo in izboljšali rezultate dela. Na sestankih delovnih skupin, ki bi jim morali posvetiti več pozornosti, bi morali kritično analizirati proizvodne rezultate in ugotavljati pozitivne in negativne pojave. Predlagal je, da bi v Železarni uvedli stabilizacijsko uro, z namenom, da bi boljše koristili delovni čas, ker v tem so še velike možnosti za izboljšanje rezultatov v drugem polletju in v prihodnje. Omenjal je tudi odsotnost z dela in racionalno koriščenje dopustov prek vsega leta.

Obratovodja elektrobnega obrata dipl. inž. Franc Mlačar je pripomnil, da imajo zasluge za izpolnjevanje plana delavci, ki so opravili veliko nadur in delali ob prostih sobotah. Opozoril pa je, da je stanje proizvodnih naprav v obratih kritično in če ne bodo hitro in ustrezno ukrepali, ne bodo mogli izpolniti letošnjih obveznosti.

O kadrovski problematiki sta govorila Ferdo Kikelj in Janko Kavalir, ki je delavski svet seznanil s predlogom za spremembo normativa v žičarni. V obratu namreč uporabljajo nove naprave za pletenje žic. Nekaj besed k temu je dodal tudi mag. dipl. inž. Peter Kunc. Za omenjeno investicijo so se odločili samo upravni organi že v prejšnji mandatni dobi, sedaj pa je treba začeti s proizvodnjo. Tržne analize so namreč pokazale, da ne bo težav s plasmanom. Še posebej je poudaril, da je to nova proizvodnja, ki naj bi jo čimprej vpletli in je zato prav, da delavski svet predlagano spremembo normativa tudi potrdi.

Delavski svet je sprejel pet sklepov v zvezi z javno razpravo o predlogu začasnega statutarnega sklepa TOZD Hladna predelava in programom dela do konca letošnjega leta. Sprejeli so poslovno poročilo za prvo polletje s pripombo, da se še vedno kažejo določene slabosti pri koriščenju delovnega časa in pri odnosih do dela.

Druga seja DS skupnih služb

V petek, 27. julija je bila v prostorih Kazine na Jeseni. cah druga seja delavskega sveta skupnih služb.

Ze na začetku se je delavski svet skupnih služb ugovarjal, da je od 34 samoupravnih delovnih skupin, kolikor jih je v skupnih službah, o predlogu začasnega statutarnega sklepa skupnih služb razpravljalo le 13 samoupravnih delovnih skupin. Zato je bil sprejet sklep, da razpravo o predlogu začasnega statutarnega sklepa skupnih služb podaljšajo do 3. avgusta.

Kratko obrazložitev programa dela skupnih služb do konca leta 1973 je posredoval predsednik delavskega sveta skupnih služb dipl. inž. Ske. ta. V programu so zajete tudi nekatere točke, ki so izven tega samoupravnega programa, medtem ko je program za vse TOZD in skupne službe enak kar zadeva samoupravna dopolnila, vsaka TOZD in skupne službe pa so v programu vključile tudi specifične zadeve.

Navzočim članom delavskega sveta skupnih služb je polletno poslovno poročilo in re. balans finančnega plana obrazložil direktor FRŠ Mitja Medvešek.

V razpravi je najprej sodeloval tov. Smolej in se zavzemal, za tesno sodelovanje z ostalimi delavskimi sveti TOZD, ker bi sicer v skupnih službah težko razpravljali o proizvodnih problemih. Pogovoriti se bo treba, kako bomo v prihodnje delali, da bo delo v ostalih TOZD še bolj uspešno.

Dipl. inž. Arzenšek je v svoji razpravi poudaril, da z ustanovitvijo TOZD nastajajo določene spremembe, ne samo organizacijske ampak tudi vsebinske, tako da skupne službe zadene še večja odgovornost. Obogatiti bo treba vsebino dela delavskih svetov TOZD in razpravljati predvsem o poslovnih učinkih ter o problemih, ki so skupnega pomena in se povezujejo s podjetjem kot celoto, oziroma imajo širši pomen za TOZD in Železarno. Iz razprave dipl. inž. Arzenška povzemamo, da bo treba v bodoče še bolj načrtno delati ter se pogovoriti o nalogah, ki zadevajo skupne službe, medtem ko bodo o nalogah v pro-

izvodnji razpravljale posamezne TOZD. Inž. Arzenšek se je v svoji razpravi zavzemal za teamsko delo in so. za to potrebni dobri odnosi med službami, ki morajo izpolnjevati svoje naloge in obveznosti.

V nadaljevanju se je so razpravljali še tov. Pernuš, tov. Krejčič in tov. Sok.

Ob koncu se je predsednik delavskega sveta skupnih služb inž. Ske. ta opozoril na naslednje naloge, ki jih bo treba izpolniti v drugem polletju.

Na prvem mestu je povečanje produktivnosti. Izboljšati bo treba izpolnjevanje blaging valjarni, valjarni 2400 in valjarni žice. Nadalje je omenjena izboljšanje kakovostnega asortimenta. Maksimalno bo treba izkoristiti proizvodne zmogljivosti, še bolj racionalno koristiti delovni čas in hitreje vključevati nove naprave v redno proizvodnjo.

Skupne službe bodo morale odrediti naloge za temeljne organizacije združenega dela izpolnjevanje v drugem polletju, naj bi se pogovorili tudi na sestankih samoupravnih delovnih skupin tako, da bodo z njimi seznanjeni vsi zaposleni.

O problematiki ferolegur je na seji razpravljal dr. inž. Marjan Gabrovšek in povedal, da je čas, da Železarna lahko planira še pred koncem prejšnjega leta ves program za naslednje leto, že minil. Prilagajati se bo treba zahtevam tržišča in naročilom. Za izboljšanje asortimenta, bo treba dobiti naročila, ki bodo zagotovila boljši finančni učinek. Ustrezno rešitev naj bi iskali v okviru ZPSZ kar zadeva zaloge določenih materialov.

Ob koncu razprave je delavski svet skupnih služb sprejel polletno poslovno poročilo in re. balans finančnega plana. V komisijo za pripravo statutarov in pravilnikov so imenovali zastopnika skupnih služb tov. Jasniča, v komisiji za storazum o varstvu pri delu bo sodeloval Zoran Krejčič, v komisiji za izdelavo sporazuma o medsebojnih odnosih bo Tone Varl in v komisiji za izdelavo sporazuma o delitvi osebnih dohodkov Stanko Malej.

3. seja odbora za dohodek in nagrajevanje Železarne

Predsednik odbora za dohodek in nagrajevanje dipl. inž. Lado Podlipnik je sklical 3. sejo odbora v četrtek, 9. avgusta 1973, za dnevni red pa je predlagal pregled sklepov, analizo doseženega osebnega dohodka v juliju in reševanje tekočih zadev.

Pri pregledu sklepov zadnjih dveh sej so ugotovili, da so razen treh sklepov vsi ostali sklepi izvršeni. Neizvršeni sklepi so v postopku reševanja.

Glede na dosežene rezultate poslovanja v juliju so sklenili, da se oblikovana masa osebnega dohodka v celoti izplača, na podlagi priporočila tehnološke priprave dela pa so odobrili popravek doseženega procenta stimulacije na operativni program:

- elektro jeklarni s 3 na 5 %, ker je vzrok za nedosežen operativni program v kvalitetno-boljšem asortimentu, ki zahteva daljši proces, to pa vpliva na količino,
- valjarni 2400 z 1 na 4 %, ker zaradi nujnih zahtevnejših naročil niso odpravili vsega pripravljenega blaga in
- žičarni s 3 na 5 %, ker so bili spremenjeni pogoji proizvodnje.

Ugotovili so, da se analiza vpliva linearnega povečanja obračunskih postavk na posamezne kategorije pripravljala, zato so odločitev o končnem stališču odbora v zvezi s tem odložili, ko bo analiza popolnoma gotova. Ker pa so nekatere samoupravne delovne skupine imele pripombe na linearno povečanje obračunskih postavk, so naročili sektorju za ekonomiko in or-

ganizacijo, da samoupravnim delovnim skupinam posreduje ustrezno tolmačenje sklepa odbora še pred izplačilom osebnega dohodka za julij. Informacija je posredovana v ponedeljek, 13. avgusta 1973 (op. pisca).

Med tekočimi zadevami so imeli le vprašanje pisanja ur za čistilke, ki so v večji odsotnosti čistilk prevzele več prostorov za čiščenje, kot pa jim norma predvideva.

PRVA SEJA ODBORA ZA DOHODEK IN NAGRAJEVANJE TOZD HLADNA PREDELAVA

V torek 24. julija je imel odbor za dohodek in nagrajevanje v TOZD hladna predelava prvo sejo. Odbor je bil seznanjen z vlogo obratovodstva profilarne glede soglasja za stimulacijski dodatek Alojzu Hočvarju in Jožetu Bevcu. Na osnovi razprave se je odbor za dohodek in nagrajevanje s predlogom obratovodstva profilarne strinjal, tako da bosta stimulacijski dodatek prejemala od prvega julija dalje.

Odbor za dohodek in nagrajevanje je bil ob koncu seje seznanjen tudi z nalogami, ki jih vsebuje začasni statutarni sklep TOZD Hladna predelava.

Iz zgodovine žičarstva

POPRAVKI

Z ozirom na dokumentarni značaj sestavka, IZ ZGODOVINE ŽIČARSTVA, v katerega se je vrnilo nekaj tiskarskih napak, posebno pri imenih, danes objavljam nekaj najvažnejših popravkov:

CLAUDIUS CLAUDIANUS je bil rimski tribun, ki leta 400 po Kristusu prvič v spisih omenja postopek vlečenja žice.

HAGELSHEIMER, imenovani HELD je bil Nürnbergčan, ki je leta 1592 postavil tovarno za izdelovanje fine zlate in srebrne žice.

VANUCCIO BIRINGUCCIO je leta 1540 spisal delo »PYROTECHNIA«.

M. DUHAMEL DU MOUREAU je leta 1768 sestavil atlas s slikovnimi prikazi vlečenja žice.

HENRY CORT je leta 1784 izumil pudlanje. 770 KM (konjska moč), je imela GIRARD — turbina za pogon transmisije predelovalnih obratov.

Avtorju in bralcem se oprostimo in prosimo, da pri eventualni nadaljnji rabi upoštevajo gornje popravke.

Sestanki delovnih skupin

TOZD VALJARNE

JAVORNIK I — Delovni skupini Zupan v adju-taži je bila na sestanku 7. avgusta posredovana informacija o rebalansu finančnega plana. Seznane-nji so bili tudi z rezultati prvega polletja ter s sklepi prve seje delavskega sveta TOZD valjarne. Delovna skupina meni, da procentuelno povečanje osebnih dohodkov ne ustreza, v kolikor je to osno-va za povečanje zunanjih cen. Cene so za vse enake in tako slabo vplivamo na enotnost v kolek-tivu. Delovna skupina ne more razumeti odločitve, da v letošnjem letu ne bodo urejeni higienski pro-ctori na lahki progi. Do take odločitve ne bi prišlo, če bi si ljudje, ki so o tem odločali, higienske pro-store ogledali. Delovna skupina je bila opozorjena na nevarnost prehodov prek železniških tirov in bodo v prihodnje potrebni ostrejši disciplinski ukrepi.

TOZD VZDRŽEVANJE, ENERGIJA IN TRANSPORT

DELAVNICA TEHTNIC — Delovna skupina Ja-vorski je 20. julija razpravljala samo o predlogu začasnega statutarnega sklepa TOZD VET.

ELEKTRO ENERGIJA — 21., 22. in 23. julija so se sestale delovne skupine Soklič, Sirc in na vodstvu delovne enote. Sodelavci zaposleni na RTP Jesenice so ponovno razpravljali o garderobah v RTA na Jesenicah. Sedanje stanje je nevdržno in tudi ne ustreza veljavnim predpisom. Za gardero-bo bo treba poiskati nov prostor v stavbi RTP. Nabavili naj bi tudi nove stole-kakršne uporabljajo telefonistike pri svojem delu.

STRUGARNA VALJEV — 23. julija sta se se-stali delovni skupini Langus in Palovšnik. Obrav-navali so samo predlog začasnega statutarnega sklepa TOZD VET. Delovna skupina Palovšnik ni zadovoljna s pojasnilom glede zračne zavese na vhodnih vratih. Zahtevajo ustrezno pojasnilo teh-ničnega direktorja. Delovna skupina Langus je dr-bila pojasnilo glede povečanja stroškov v maju.

PLINSKA IN VODNA ENERGIJA — 23. julija je imela sestanek delovne skupine Peterman. Na dnevnem redu sestanka je bila analiza proizvod-nih stroškov za april in maj. Delovni skupini je bil posredovan tudi predlog začasnega statutar-nega sklepa TOZD VET.

VODSTVO VZDRŽEVANJA — 24. julija je ime-la sestanek samoupravna delovna skupina na vodstvu vzdrževanja. Imeli so tri pripombe k za-časnemu statutarneemu sklepu TOZD VET. Razen tega menijo, da je skrajni čas, da bi dobili shemo organizacijske oblike TOZD, ker se vsi dosedanjji akti medsebojno razlikujejo.

STROJNO VZDRŽEVANJE — PLAVZ — 17. in 20. julija sta imeli sestanke delovni skupini Hu-dolin-Mlekuš in Kliner. Na obeh sestankih so se strinjali s predlogom začasnega statutarnega skle-pa TOZD VET. Delovna skupina Kliner je raz-pravljala o delovni disciplini, ki jo posamezni so-stev. Vprašujejo, kdo je odgovoren, ker niso po-delavci ne upoštevajo v zadostni meri, oziroma ne upoštevajo pravila o uporabljanju zaščitnih sred-pravljena dvigala na aglomeraciji. Pripombe so bile tudi zaradi stimulacijskega dodatka.

STROJNO VZDRŽEVANJE JEKLARNA — De-lovne skupine Razingar, Koblar in Čermelj so na sestanku 23. julija, razpravljale o predlogu začas-nega statutarnega sklepa TOZD VET ter o koriš-čenju letnih dopustov. Govorili so še o predvi-nim sindikalnem izletu, o varnosti pri delu in o delovni disciplini.

STROJNO VZDRŽEVANJE — ŠAMOTARNA — Na sestanku 20. julija je delovna skupina Bergelj poslušala informacijo o izbiranju sredstev za spo-minski dom v Kumrovcu. Zahtevajo, da se odpre novo delovno mesto strugarja, ker je v šamotarni strojni park zastarel in so stroji potrebni stalne obnove. V celoti so se strinjali s predlogom začas-nega statutarnega sklepa TOZD VET.

STROJNO VZDRŽEVANJE — ZEBLJARNA — 24. julija so se na sestanku brez pripomb strinjali s predlogom začasnega statutarnega sklepa TOZD VET.

STROJNO VZDRŽEVANJE — HVŽ — Na se-stanku 13. julija je bila delovna skupina Cerkov-

nik seznanjena z gradnjo spominskega doma v Kumrovcu. Ponovno je bil obravnavan problem skladišča in sta se zato sestali delovni skupini strojno vzdrževanje HVŽ in VEN HVŽ. Menijo, da sedanje skladišče ne ustreza potrebam in za-htevam. Odgovorne službe naj poskrbijo, da bo problem čimprej rešen. Delovna skupina je o tem vprašanju razpravljala že decembra 1972 in prejel odgovor, da bodo z reševanjem tega pro-blema začeli v prvem letošnjem četrtletju, oziroma da bo takrat znana lokacija nove hladne valjarne. Od obratovodstva strojnega vzdrževanja zahteva-jo, da pospešijo rešitev tega problema. Evidenca zastojev ne ustreza in mora v prihodnje vsako-dneva. Podatke o zastojih na ravni obrata in vzdr-ževanja je treba posredovati ustreznim službam. Zastoj je treba deliti na vzdrževalne, proizvodne in na zastoj zaradi pomanjkanja industrijskih medijev.

STROJNO VZDRŽEVANJE ELEKTRODNEGA OBRATA — 23. julija so imeli sestanek in obrav-navali predlog začasnega statutarnega sklepa TOZD VET. Pripomb ni bilo.

HIDRAVLIKA IN PNEVMATIKA — Sestanek delovne skupine Stigar je bil 20. julija. Delovna skupina meni, da je treba zaradi vedno večjega porasta cen, povečati osebne dohodke. Prejeli so odgovor na vprašanja glede beneficiranega delov-nega staža. V kolikor bodo v ta seznam vključili vzdrževalce iz Javornika, potem bi moralo to ve-ljati tudi za vzdrževalce na Jesenicah. Imeli so pripombo k predlogu začasnega statutarnega skle-pa TOZD VET.

ŽERJAVNI ODDELEK — 17. julija je imela se-stanek delovna skupina Koblar. Zadovoljni so bili z odgovorom direktorja za proizvodnjo. Njegov odgovor so analizirali in še vedno menijo, da de-lajo bolje kot delavci v proizvodnji. Imajo tudi boljši odnos do strojnih naprav. Skladno s sta-bilizacijskimi prizadevanji ne bi smeli več obremenjati osebnih dohodkov, ker so podražitev vsakodnevne. Tov. Polajnar naj predloži zahtevo o pranju delovnih oblek na stroške režije, delav-skemu svetu TOZD VET. Govorili so še o varno-sti pri delu. Na sestanku 18. julija pa je delovna skupina obravnavala predloga začasnega statutar-nega sklepa TOZD VET.

STROJNO VZDRŽEVANJE BELA — 13., 20., 25. julija in 2. avgusta so se sestale delovne sku-pine Kastelic, Lapajne in Azman. Delovna skupina Kastelic opozarja na dosledno koriščenje delovne-ga časa in na koordinirano delo s proizvodnimi obrati. Tako bi imeli manj zastojev. Dežurni klij-čavničarji naj bolj pozorno kontrolirajo naprave, da bi tako morebitne okvare čimprej odpravili. Na sestanku 2. avgusta so poslušali informacijo o predlogu začasnega statutarnega sklepa TOZD VET ter informacijo o polletnem poslovanju. Ne strinjajo se s sedanjim načinom izplačevanja re-gresa za dopuste.

Menijo, da je do regresa upravičen sleherni član kolektiva, ne glede na število izkoriščenega dopusta. Vprašujejo, zakaj se v pokojninsko os-novo ne šteje nedeljski pribitek po sistemu dela štiri plus ena in za nadurno delo. Delovna skupina Azman je razpravljala tudi o povečanju tarifnih postavk za 3%. Bolj realno bi bilo, če dobili enako vsoto denarja z ozirom na podražitev.

VEN — DES — 23. in 24. julija so se se-stale delovne skupine Cvetek, Oblak, ERD-VEN in Kav-čič. Volarič v jeklarni. Na sestanku delovne sku-pine Kavčič. Volarič so kritično obravnavali uni-čevanje pravkar dograjene fasade na delavnici. VEN jeklarna. Delovna skupina ERD VEN je ob-ravnavala finančno poročilo za mesec maj. Kljub manjšim presežkom predvidenih stroškov so po-slovali dobro. Opozarjajo na varčevanje z mate-riali. Vodja oddelka je analiziral vzroke treh poškodb in težjo poškodbo sodelavca Soviča v marti-narni. Vprašujejo, kako je z otežkočnim dodat-kom. Želijo odgovor.

Na sestanku delovne skupine Cvetek je tov. Tuma posredoval finančno poročilo za mesec maj. Obravnavali so tudi poročilo inž. Koselja o poškodbah v VEN. Omenjena je bila akcija za iz-gradnjo spominskega doma v Kumrovcu in pred-log začasnega statutarnega sklepa TOZD VET.

VEN JAVORNIK — Delovna skupina Koblar-Lužnik je imela sestanek 24. julija. K predlogu začasnega statutarnega sklepa TOZD VET niso imeli pripomb. Seznajeni so bili s poročilom o poškodbah v obratu VEN ter s pregledom stroškov. Pripominjajo, da se vprašanje stroškov, ki so ga obravnavali na prejšnjem sestanku, ni na-našalo na obrat VEN, temveč na razne predelave po obratih (žerjavi s kont. omarami itd).

VEN BELA — 24. julija sta se sestali delovni skupini Leban-Arih in Lovše-Janša. Na obeh se-stankih je bil obravnavan predlog začasnega statu-tarnega sklepa TOZD VET. Delovni skupini Leban-Arih sta bili seznanjeni še z analizo poškodb.

VEN PLAVZ — Na sestanku delovne skupine Stenovec 23. julija so brez pripomb vzeli na zna-nje predlog začasnega statutarnega sklepa TOZD VET.

VEN JESENICE — Delovni skupini Preželj-Pe-trič, sta 23. julija obravnavali začasni statutar-ni sklep TOZD VET. Delavci so ponovno opozorili na dosledno uporabo zaščitnih sredstev. Na se-stanku 13. julija pa je inž. Koselj opozoril vse za-poslene na poškodbe v zadnjem času. Delovni sku-pini sta bili seznanjeni z akcijo za izgradnjo spo-minskega doma v Kumrovcu.

VEN — HVŽ — 11. in 13. julija sta imeli se-stanke delovni skupini Ravnikar. Na sestanku 11. julija so obravnavali predlog začasnega statutar-nega sklepa. Seznajeni so bili z izbiranjem sred-stev za izgradnjo doma v Kumrovcu. Pregledali so poročilo o poslovanju VEN in oddelka VEN HVŽ. Razpravljali so še o zapisniku seje komisi-je za nagrajevanje pri delavskem svetu vzdrževa-nja o stimulacijskem dodatku. Dva dni pozneje je delovna skupina Ravnikar razpravljala o varstvu pri delu ter o dogodkih, ki niso bili v skladu s predpisi s tega področja. Ponovno so se dalj časa zadržali pri urejanju skladiščne službe. Ker še ne poznajo rešitev in nimajo odgovora na vprašanje, vprašujejo obratovodstvo HVŽ kakšni ukrepi so bili že uveljavljeni. Ob koncu sestanka so sprego-vorili še o zastojih in s tem v zvezi sprejeli več sklepov.

PLINSKA IN VODNA ENERGIJA — 7. avgusta je imela sestanek delovna skupina Beljan. Seznajeni so bili s predlogom začasnega statutarnega sklepa TOZD VET ter s poročilom o poslovanju Zelezarne v prvem polletju.

MONTAŽA JESENICE — 9. avgusta je imela sestanek delovna skupina Dobnik. Na znanje so vzeli informacijo o delu delavskega sveta TOZD VET, kakor tudi poročilo o polletnem poslovanju, ki ga je obrazložil tov. Pogačar. Analizirali so ne-davno poškodbo s smrtnim izidom. Poleg vseh var-mostnih ukrepov je treba v še večji meri pouda-riti lastno varnost s tem, da posamezni delavci sami pazijo, kadar se nahajajo na voznih poteh in prehodih v Zelezarni. Kritično so ocenili kako-vost zaščitnih sredstev.

MONTAŽA JAVORNIK — Delovna skupina Tu-šar je obravnavala polletno poročilo o poslovanju podjetja. Govorili so še o delu osnutka nove usta-ve, ki se nanaša na gospodarsko ureditev, družbeno lastnino ter na upravljanje s proizvodnimi sred-stvi. Kritično so obravnavali davek na osebne do-hodke in menijo da ga plačujejo že od nadur, ki pa niso upoštevane pri upokojitvi. Ravno zaradi tega bo treba delo organizirati tako, da ne bo nadur.

ELEKTRO ENERGIJA — 8. in 9. avgusta sta se sestali delovni skupini Soklič in Sirc — Kalan. Obe delovni skupini sta obravnavali medsebojne odnose, še posebej disciplinski prekršek sodelavca Janka Pogačarja. S tem v zvezi je delovna skupina postavila več zahtev, med njimi tudi premestitev sodelavca Janka Pogačarja na delovno mesto, ki ustreza njegovim kvalifikacijam.

O isti problematiki je na sestanku 9. avgusta razpravljala tudi delovna skupina Zalokar. Delovna skupina Soklič je razpravljala še o tečaju strojni-lov vodnih turbin, ki ga zaradi pomanjkanja kan-didatov ni bilo.

STROJNO VZDRŽEVANJE — ELEKTRODNI OBRAT — Delovna skupina Zupan je na sestanku 7. avgusta obširneje razpravljala o spremembah obračunskih postavk. Vprašujejo zakaj o teh spre-membah niso govorili na sestankih delovnih sku-pin, medtem ko je treba o ostalem gradivu raz-pravljati prej preden je sprejeto. Ne strinjajo se s povečanjem tarifnih postavk v procentih na osnovno postavko, ker so za vse enako povečane cene. Večkrat se govori o zmanjšanju socialnih razlik, v sedanjem primeru pa so socialne razlike povečane, namesto zmanjšane.

(Nadalj. na 10. str.)

Specialna rudarska dela tudi v Železarni

(Nadaljevanje s 1. strani)

no nakladanje dolomita in bistveno povečali kapaciteto rezerve za čas večjih dežnih ali snežnih padavin. Z lijačno razširitvijo vrha jaška, kateri bo vedno poln dolomita, bomo imeli okrog 2000 ton pripravljene rezerve. Z izgradnjo jamskih rudarskih del smo rešili količinski in sistematični problem odkopavanja dolomita. Pred nami pa je še postavitev ustrežnejše naprave za drobljenje, sejanje in pranje dolomita, za kar smo poizkusno dokazali, da je edini način kvalitetne proizvodnje. Pran dolomit že dostavljamo martinarni in valjarni bluming.

NEKAJ ZANIMIVOSTI PRI IZGRADNJI 90 METRSKEGA JAŠKA II

Jašek smo pričeli graditi januarja letos. Pred tem je Geološki zavod Ljubljana po točnih meritvah zavrtal globinski vrtno premera 84 milimetrov, ki nam je služila za vodilo, gradnje jaška in pomožno zračenje delovišča. Premer jaška smo predvideli (4 x 2 m) z ugrajeno tesarbo v razmiku do enega metra. Jašek smo s tesarbo razdelili na tri oddelke: prvi materialni, drugi prehodni in tretji oddelke za zračno in govorilno cev ter za dostavo lesa na čelo odkopa. V oddelku za prehod imamo prehodne odre v medsebojni višini do treh metrov, na katerih so pritrjene železne lestve za prehod in govorilno cev, katera nam je služila za medsebojno sporazumevanje med delavci na čelu odkopa in strojnikom vitla spodaj. Za ta odlično rešen problem smo nabavili plastično nedovodno cev premera dveh col, ki odlično prenaša pogovor, obenem smo to cev koristili za napeljavo električnih tokovodnikov za električno razstreljevanje v jašku. To plastično cev šteje mo kot posebnost, ker je upogljiva in smo jo od spodaj iz pruge odvijali po potrebi z napredovanjem čela jaška. Za dostavo lesa smo uporabili električni vitelj. Po jašku na delovišče je bila napeljana štiriindvajset voltna električna razsvetljava. Zračenje je potekalo po globinski vrtni.

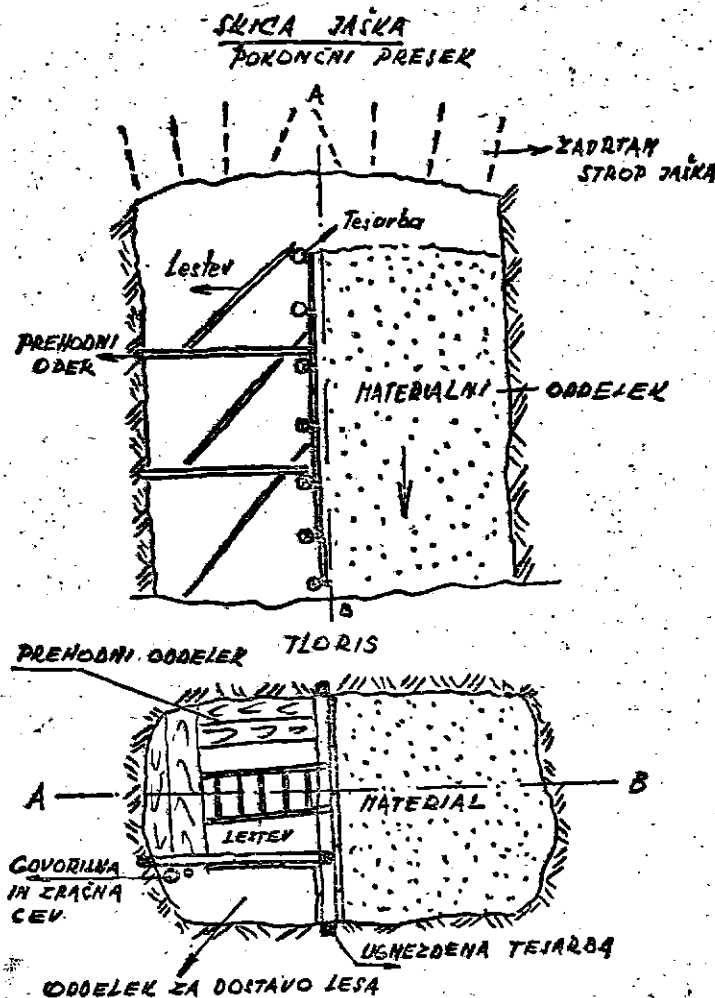
Prehod jaška na površino smo opravili 10. avgusta ob 11.30. Do zaključka moramo iz jaška odstraniti cevi, tesarbo in lestve. Ko bo jašek prazen, bomo pričeli s polnitvijo dolomita. Vse gradnje smo izdelali pod strokovnim vodstvom svojih ljudi in podpori vodstva, kar je lepa pridobitev za kamnolom in porabnike dolomita v korist večje varnosti in sistematičnega odkopavanja.

Za dosežene uspehe varne izgradnje specialnih rudarskih del tretje faze sanacije kamnolom Trebež, se čutim dolžnega zahvale vsem, ki so karkoli pomagali pri tem de-

lu, še posebno pa skupini, ki je neposredno sodelovala pri gradnji, in sicer: Angelu Vidmarju — prvemu odgovornemu izvajalcu in strelnemu mojstru, Marku Pajnterju — prvemu kopaču in vrtalcu, Andreju Židanu — prvemu kopaču in strelcu, za posredno

pomoč pa sta sodelovala še: Rudi Kozjek — instalater in strojnik pri vitlu in Sandi Ažman — elektroinstalater v rovu in jašku.

Odgovorni strokovni vodja del Cveto Velikajnc

S sej sindikalnih odborov

ADJUSTAŽA STEKEL BELA

V sredo 8. avgusta je imel sindikalni odbor adjustaže Stekel Bela konstituantno sejo. Za predsednika sindikalnega odbora je bil izvoljen Miro Nikolič, podpredsednik bo Franc Ravnihar, tajnik pa Albina Dolenc. Blagajniške posle bo v prihodnji mandatni dobi opravljal Franc Ravnihar, referent za oddihe bo Marinko Vogrič, za kulturo bo odgovarjal Jovo Sučur, referent za pritožbe in socialna vprašanja bo Jože Jan, referent za šport in rekreacijo pa Simon Vister.

V četrtek 9. avgusta je imel sindikalni odbor že prvo sejo na kateri je sprejel delovni program bodočega dela. V programu je poudarjeno, da mora sindikalni odbor imeti dobre stike z vsemi družbenopolitičnimi organizacijami in delati po smernicah, ki jih je določil drugi kongres samoupravljalcev. Program omenja tudi 21. in 22. člen ustavnega dopolnila ter pismo tov. Tita in izvrš-

nega biroja CK ZKJ. Sindikalni odbor bo moral v prihodnji mandatni dobi skrbeti za reševanje stanovanjske problematike, reševati bo treba prošnje za dodeljevanje denarne pomoči, razen tega pa bo treba organizirati izlete in kulturne prireditve.

Poudarjena je skrb za varnost pri delu na delovnih mestih, za urejanje higienskih prostorov. Vsestransko se je treba zavzemati za novatorske predloge, skupaj z ostalimi organizacijami ter komisijami pa se bo treba prizadevati, da bodo osebni dohodki odraz izboljšanja standarda. O predvidenem izletu bodo spregovorili na prihodnji seji, ko bo rešeno tudi vprašanje financiranja dela sindikalnega odbora. Prosilcem za denarno pomoč bodo odobrili od 5—10 tisoč starih dinarjev, prošnje posameznih članov pa bodo reševali sproti na sejah sindikalnega odbora. Udeležencem športnih tekmovanj bodo odobrili po 5 dinarjev za malico.

● obrambna vzgoja ● obrambna vzgoja ●

Prva pomoč v ABK vojni 6.

Čas po eksploziji

PRVI TEDEN

Preživetje mogoče (550 do 300 r)

Ljudi sili na bljuvanje, bljuvanje in driskanje prvih nekaj ur.

Preživetje verjetno (250 do 100 r)

Ljudi sili na bljuvanje, bljuvanje in driskanje prvi dan.

DRUGI TEDEN

Ni določenih znamenj. (latentna doba)

Ni določenih znamenj. (latentna doba)

TRETI TEDEN

Izpadanje las, neješčnost in splošni nemir; mrzlica.

Izpadanje las, neješčnost, nemir; vnetje grla, krvavitve, krvavka (purpura), bledica, driska in sorazmerna slabost.

ČETRTI TEDEN

Krvavitve, krvavka (purpura), krvavitev iz nosu, bledica, vnetje ustne votline in grla, driska, slabost, v najhujših primerih smrt, umrljivost do 50 % (za 450 r).

Okrevanje verjetno v nekaj tednih mesecih, če le ne pride do zapletov zaradi šibkega zdravlja po prej prestanih poškodbah in okužbah.

TERMONUKLEARNO OROŽJE

Energijo, ki se sprošča pri eksploziji termonuklearnih bojnih sredstev, računamo v MT — TNT (v milijonih ton trinitrotoluena). 1 MT = 1.000.000 ton trinitrotoluena.

Jakost doslej uporabljenega termonuklearnega orožja se giblje od 0,5 do 50 MT, verjetno pa tudi do 100 MT.

Udarni in toplotni učinek in radioaktivno sevanje termonuklearne (vodikove) bombe je po svojih naslednjih enako povečanemu učinku nuklearne bombe, vendar se jakost nasledkov in norme v metrih večajo s kubičnim korenem bombe jakosti, tako npr. deluje hidrogenska bomba z 20 MT, ki je približno 1000-krat jačja od nuklearne bombe z 20 KT, v samo desetkrat večjem polmeru (radiju).

O NEKATERIH ČINITELJIH, KI VPLIVAJO NA UČINEK DELOVANJA ATOMSKE EKSPLOZIJE

VIŠINA EKSPLOZIJE

Pri zračni eksploziji so najizrazitejši udarni (rušilni) in toplotni ter radioaktivni učinek. Do poznejšega radioaktivnega delovanja v resnici niti ne pride in nam ga ni treba upoštevati.

Zračna eksplozija doseže največji delovni polmer in je zato najpripravnější za uničevanje človeških življenj na širšem prostoru in po naseljenih krajih.

Površinska eksplozija ima v primeri z zračno eksplozijo znatno manjši polmer udarnega in toplotnega delovanja, začetno radioaktivno sevanje zajema manjša sorazmerja, ker ga vsrka (absorbira) zemlja, dokaj povečano pa je poznejše radioaktivno delovanje, oziroma kontaminacija (okužitev) terena z radioaktivnimi padavinami, in to je največja nevarnost za človeški organizem.

Delovni polmer podzemne eksplozije je najmanjši, toda zelo močan je učinek udarnega vala. Nastane potres, ki v bližini eksplozije poruši vse stavbe. Toplotno in začetno radioaktivno sevanje nima tu večjega učinka, ker ju vsrka zemlja. Poznejše radioaktivno sevanje je izredno močno. Zemlja ali voda, ki se ob eksploziji dvigneta v zrak, postaneta bodisi pod učinkom začetnega sevanja ali ob mešanju z razpadki atomskega orožja radioaktivna. Prav zato je poznejše radioaktivno delovanje temeljno vprašanje pri tej vrsti eksplozije.

VPLIV TAL

Na nasledke, ki jih ima delovanje atomskega orožja, izrazito vpliva tudi relief (površina) zemlje, njena poraslost z rastlinjem in pa njena geološka in kemična sestava.

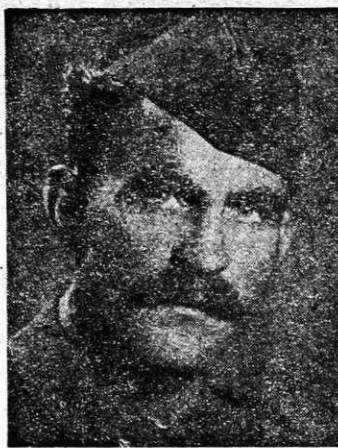
Vsi vnaprejšnji računi o učinkih tega delovanja se nanašajo na raven in deloma pokrit svet, medtem ko se na valovitem terenu zelo spreminjajo.

● obrambna vzgoja ● obrambna vzgoja ●

Jože Vidic

Usoda partizanov iz prvega partizanskega taborišča na Mirci

Odlomek iz knjige Jožeta Vidica, Zločin pri Lenartu, ki je dobila letošnjo Kajuhovo nagrado. Pripoveduje Mirko Frankič-Tilen (na sliki) **19**

V družini so bili štirje bratje: Aleš, Janez, Jože in France, ki so podedovali očeto politično žilico. Aleš in Janez sta se razvila v znana slovenska odvetnika, Aleš pa še posebej v politika; Jože je bil ljubljanski trgovec, medtem ko je domače posestvo prevzel France (slednji je bil med minulo vojno z družino izgnan v Italijo in tam zaprt).

Omenil sem »podedovano politično žilico Stanovnikovih«, ki jo potrjuje zanimiva družinska tradicija:

Oče Janez Stanovnik se je kot čevljar in posestnik pretežno ukvarjal s politikom. V Horjulu je bil dolgoletni župan in politični delavec, ustanovitelj posojilnice in raznih kmetijskih gospodarskih združenj. Njegov sin dr. Janez Stanovnik je bil 1922. leta izvoljen za podžupana Ljubljane na listi zveze delovnega ljudstva, ki so jo podprli tudi komunisti (tedaj že v ilegali). Janez Stanovnik, sin dr. Janeza Stanovnika (Ale-

šev nečak), je generalni sekretar ekonomske komisije organizacije združenih narodov za Evropo, s sedežem v Ženevi. Po odstopu U Tanta s položaja generalnega sekretarja OZN decembra 1971, so v krogih OZN omenjali Janeza Stanovnika kot možnega kandidata za to visoko funkcijo.

Dr. Aleš Stanovnik je 1926. leta diplomiral pravo v Ljubljani. Odvetniški pripravniški staž je opravil pri bratu Janezu v Ljubljani. Po odvetniškem izpitu je leta 1930 odprl svojo pisarno na Jesenicah.

»Boj za narodno in socialno svobodo je začel zgodaj, še kot študent,« je ob 25-letnici njegove smrti junija 1967. leta v časopisu Delo zapisal njegov sodelavec Tone Fajfar. »Na univerzi je bil v prvih vrstah naprednih akademikov, ki so se takrat združevali zoper namere čaršijskih režimov, da bi okrnili ali celo likvidirali slovensko

univerzo. V akademskem Orlu, ki je postal žarišče demokratske in svobodoljubne misli, ki je začela prevzemati mlado katoliško inteligenco, se je odločno spopadel s takrat že nastajajočim totalitarizmom slovenskega klerikalizma.

Toda svoje sposobnosti je v polni meri razvil, ko je začel samostojni poklic advokata. Miselno in akcijsko se je popolnoma pridružil krščansko-socialističnemu delavstvu. Ne le, da je postal delavski advokat in da je poklicno branil delavske pravice pred nasiljem takratnih kapitalistov — ampak se je tudi politično najtesneje povezal z delavskim razredom, kateremu je sledil v vseh delavskih bojih, obenem pa je postal predvsem sposoben in daljnoviden politik.

Kmalu po prihodu dr. Aleša Stanovnika na Jesenice so se v slovenskih katoliških vrstah začele kazati razlike med reakcionarnimi silami, ki sta

jih vodila dr. Anton Korošec in ban dr. Marko Natlačen. Dr. Anton Korošec, duhovnik, je bil načelnik slovenske ljudske stranke, ki je celotno stranko priključil JRŽ (jugoslovanski radikalni zajednici), ki jo je vodil Milan Stojadinović. Dr. Anton Korošec je bil v stari Jugoslaviji več let minister za notranje zadeve. Umrl je že pred vojno.

Dr. Marko Natlačen je tesno sodeloval z italijanskim okupatorjem in je bil eden od glavnih organizatorjev bele garde. Zaradi izdaje naroda ga je izredno sodišče za zaščito slovenskega naroda obsodilo na smrt. Obsodbo je opravil član varnostne službe, ki je 13. oktobra 1942. leta prišel oblečen v duhovniški talar v Natlačeno stanovanje in z dvema streloma iz pištole izvršil sodbo.

Aleš Stanovnik

Krščanski socialisti so imeli levo krilo slovenske ljudske stranke, pravzaprav njena opozicija.

Politično delovanje dr. Aleša Stanovnika na Jesenicah je junija 1967 v časopisu Zvezar opisal Vencelj Perko, predvojni komunistični župan Koroške Bele, glavni delavski zaupnik v železarni Jesenice in eden izmed vodilnih komunistov v železarskem središču pod Mežaklo.

»V veliki stavki leta 1935, ki so jo organizirali in vodili komunisti, je dr. Aleš Stanovnik podpiral upravičen boj stavkajočih kovinarjev,« je v svojih spominih zapisal Vencelj Perko. »Pri tem se je zavedal, da je ta stavka imela poleg socialno-ekonomskega boja močno obeležje političnega boja proti obstoječim družbeno-političnim razmeram. Od tedaj je sodeloval v mnogih političnih in drugih akcijah, katere so organizirali ali v njih sodelovali komunisti. Leta 1936 je bil v akcijskem odboru za zgraditev Ljubljanske klinične bolnišnice in univerzitetne knjižnice. Na velikem zborovanju 14. januarja 1936 na Jesenicah, na katerem so govorili delavci, kmetje in inteligenca, je med drugimi govoril tudi on, ter odločno obsodil obstoječe politične razmere.«

Iz te dobe je zanimiv dogodek, ki ga je Alojz Pukšič opisal v svojih spominih (spomini so v muzeju jeseniške železarne):

»Ko je bilo zborovanje delavcev v delavskem domu pri

Dolge smučine Francija Smoleja

1

Jeseničani imamo precej športnikov, ki so se kot tekmovalci udeležili olimpijskih iger. Med starejšo generacijo teh sodi Franci Smolej. Najaktivnejši je bil med obema vojnama, od tekmovalnega športa pa se je poslovil star 40 let. To je dolga doba za človeka, ki je gojil tek na smučeh. Vsekakor pa je to obdobje tako bogato, da bi lahko napisal knjigo, toda čas je marsikaj že zabrisal in celo sam je že pozabil mnoge podrobnosti. Sedaj je star 65 let, oče dveh odličnih hokejistov — Francija in Romana Smoleja. Športno vnemo in tekmovalni duh je prenesel

nanju, tradicija pa upajmo, da se bo nadaljevala, saj ima že dva vnuka. Doma ima 10 pokalov in prek 30 plaket. Polovica tega je z važnejših tekmovanj v tujini. Čas je na trofeje zarisal temnejšo patino, kar priča, da je od tedaj preteklo že mnogo časa...

Franci Smolej se je rodil leta 1908 na Jesenicah v Kurji vasi Podmežakljo. Starejši brat je ob vrnitvi iz prve svetovne vojne prinesel s seboj smuč. Danes bi izgledale na moč primitivne, a Franci se je navdušil zanje. V dvajsetih letih našega stoletja je smučarja šele lezla iz novojev.

Razvijale so se posamezne discipline: spusti po bregu, skoči in tek. Tek na smučeh je eden najnapornejših športov sploh, zato se le malo športnikov odloči zanj. Poleg tega ni čisto nič blesteč. Proga poteka po samoini naravi, gledalci in navijači so le na startu, ki je tudi cilj obenem. Tako Franci še danes ne ve, zakaj je začel gubiti dilce po dolgih poteh.

Na nobeno resno kariero ni mislil, ko pa se je 1931. leta vrnil od vojakov, ga je nek znanec nagovoril, naj bi tekmoval na lokalnem smučarskem teku. Slo je predvsem za to, da bi našli do-

volj udeležencev, med katerimi so se pa nekateri zelo resno pripravljali. Znanih je bilo celo nekaj favoritov. Proga je potekala od današnje gimnazije po cesti Podmežakljo, nato na Poljane, s Poljan je bil spust na Blejsko Dobravo, od tam čez Savo na Javornik in za železnico (za štreko) na cilj na Mesarjevi plani. Ta trasa je danes nemogoča. Morda je malo mest v Sloveniji, ki so tako zelo spremenila svoj izgled od takrat. Strnjena naselja, pluzene ceste in gost promet preprečuje takšen tek po ulicah.

Na tej svoji prvi tekmi je Franci startal deseti. Do Dobrave je počasi prehiteval posamezne tekače, pri Javorniku je hitel že na čelu kolone, na cilju pa je imel okrog šest minut prednosti. Sodniki so osupnili. »Kje so pa ostali?« so vprašali. Domnevali so, da gre za prevaro, toda kontrole ob progi in sami tekmovalci so odstranili dvome. Tako je Franci Smolej v začetku še številka, že postal junak dneva. Vzbudil je zanimanje.

Njegova zmaga pa ni bila slučajna, če vemo s kakšno vnemo je »požiral« kilometre, v začetku sicer bolj v lastno zabavo, kasneje pa že načrtno. Doma na dvorišču si je

pripel smuči in jo ucvrl proti Mojstrani. Če je treniral krajšo progo, se je tam obrnil, sicer pa je nadaljeval pot v Gornjo Radovno. Spustil se je po dolini v Gorje, nato pa čez Poljane spet domov in na domačem dvorišču spet prvič snel smuč. Ta pot je ustrezala 40 kilometrom. Kadar pa je hotel preteči 50 kilometrov, je zavil še v dolino Krme.

Takrat je še delal v cevarni takrat Kranjske industrijske družbe. Po končani dnini oz. kosilu je oddrsal na pot, ki je bila dolga tri do štiri ure. V zimskih dneh se hitro zmračilo, tako se je vračal ob mrzlem mesecu. Vsaka pot je nosila s seboj nova doživetja, srečanja z ljudmi, gozdnimi živalmi in neomadeževano zimsko lepoto. Najlepše je bilo ob novo zapadlem snegu, toda ravno takrat je bil tek najnapornejši.

Prva zmaga na prvem nastopu mu je odprla vrata v smučarski klub Bratstvo. Nadel je so preživljali v koči na Pustem rovtu, kjer so se dogovarjali, posvetovali in smučali. Sistematično delo, primerna družba in vzornika Jože Janša in Tomaž Godec, so nadarjenemu fantu pripomogli do nitrega napredka, saj ga je naslednje leto zasledimo med jugoslovansko elito. Seveda ni šlo vse gladko, pri-
brežav
Bohru s
južno
zmalo,
ma jel
zi, hiti
goda vsal
ga stoji
negela,
na čene
gledna v
nos ali
me tre
loti ko
teh zpo
tekvalc
presti
Ode je
žil rai
tist ant
vrh jih
sunjo v
cilje n
loma K
njista
vedo k
Fra je
kvadra
pore š
Paci
na ško
hra pi
njrup
či voje
je čolo
so jil
doletn
sebu
očaje
stati
priaju

Jelen na jesenican, na katerem je govoril senator Franc Smolej, sta se dr. Stanovnik in dr. Ivo Stempihar, jeseniški svetnik, oglasila pri odboru, ki je vodil zborovanje, vprašala, če bodo tudi drugi govorniki dobili besedo in ne samo Smolej. Franc Smolej, duhovnik, je bil desna roka dr. Antona Korošca in urednik časopisa Slovelec; vodil je srdito gonjo proti rdečim.

Ko voditelji zborovanja niso dovolili, da bi govorila tudi Stempihar in Stanovnik, so davci v dvorani med Smolejevim govorom glasno zlogotili besedo SVO-BO-DA. Smolej se je razjezil in nas ozval, da smo komunisti. Tedaj se je za menoj na stol povzela jeseniški kaplan Andrej Prizman in se mi vrgel na hrbet ter se zadržal po dvorani, dokler ni prišel ven!

Najti so dr. Stanovnika zapisane prve dni maja 1941. leta, pripeljali so ga v begunjske jame, od tod pa v zbirališče za izgnance v Sentvid. Dne 1. julija 1941 so ga z drugimi izgnanci izgnali v Srbijo, toda Stanovnik se je že julija istega leta vrnil v Ljubljano. Vodslo OF mu je zaupalo nadzorno delo v ljubljanskem pokrožnem odboru OF; obenem je bil tudi član vrhovnega štaba.

Čeprav so mu stregli po življenju in je bilo njegovo delo težko, ker je bil splošno znan, je goreče delal za pobivanje inteligence v osvobodilno fronto.

Dr. Aleš Stanovnik in dr. Miha Potočnik sta imela na Jesenicah skupaj odvetniško pisarno. Oba sta bila enakih političnih nazorov in zato prijatelja. Dr. Stanovnik je vedel, da je nemški teror hujši od italijanskega (to velja za leto 1941), zato je pisal Potočniku na Jesenice, naj pride v Ljubljano. Ko sem zbiral podatke o dr. Stanovniku, mi je več ljudi povedalo, kako je skrbel za izgnance in begunce, ki so iskali zatočišče v Ljubljani ali drugod. Dr. Miha Potočnik mi je v pisarni na ustavnem sodišču SR Slovenije povedal, da ima pismo, ki ga je nadškof dr. Bonaventura Jeglič pisal dr. Stanovniku. Vsebinsko tega pisma je omenil že Vencelj Perko. Naj ponovim: nadškof dr. Jeglič je dr. Stanovnika opozoril kot vernika rimokatoliške vere na nevarnost njegove zveze s komunisti.

Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino Emilio Grazioli in poveljnik XI. armadnega zbora Mario Robotti sta 24. aprila 1942 z lepaki in prek časopisov obvestila prebivalstvo:

»Glede na to, da se na ozemlju pokrajine še vedno ponavljajo kruta zločinstva po morilcih v službi komunizma, in smatrajoča za neogibno potrebno, da se taki zločinski pojavi zatirajo z vsemi sredstvi v zaščito in obrambo javnega reda ter življenjskega miru prebivalstva, dajeta na znanje:

staromodnih stremen »siedel« je uporabljal še navadne leskove palice. To opremo so dali na tekmovalcu v Innsbrucku starini funkcionarji celo v zapisnik.

Štiriintridesetega leta je zasedel v Zakopanih v teku na osemnajst kilometrov odlično sedmo mesto. Tek na smučeh je domena skandinavskih narodov. Kakega severnjaka je zelo težko premagati in zato pomeni sedmo mesto na velikih mednarodnih tekmovanjih velik uspeh. Tedanji časopisi so se razpisali o Franciju Smoleju kot o »jugoslovanskem fenomenu«. Postal je eden glavnih stebrov našega tekaškega športa v obdobju med obema vojnama, pa še nekaj časa po osvoboditvi. Zmage ga niso usvale. Ostal je še naprej vzoren in skromen športnik.

Najraje je treniral tako, da je vlačil drva z Mežaklje. Starši, sosedje so zaprepaščeni opazovali, koliko energije ima v sebi. Praznih treningov, kjer ni počel koristnega dela, sploh ni maral. Solidnost, borbenost in vzdržnost so ga pripeljali 1935. leta na trening državne reprezentance na Pokljuko. Pripravljali so se na olimpijske igre — sanje vsakega športnika.

»Skop je reš.« prizna Žef. »A kaj hočem? Dokler ne bom ključavničar, bom pač moral potrpeti.«

»Pa si ne moreš pomagati drugam?«

»Le kako?«

Tega tudi dolgolasec ne ve.

»No, ja, sedaj te razumem,« pravi, obenem pa podvomi, če je slika, o kateri mu je Žef pripovedoval, res njegova in če je fant ni sunil iz gospodove zasebne kolekcije. »Med nama povedano in med nama bo tudi ostalo, če mi poveš, ali je ta slika res tvoja, ali pa si boš na ta način sam plačal delo, ki bi ti ga bil dolžan plačati gospod.«

»Menda ne mislite, da sem mu jo sunil?«

Nisem rekel: sunil, marveč vzel za plačilo, ki ti ga je gospod dolžan.«

»Ne, kaj takega bi si ne drznil,« pravi Žef z glasom, da mu dolgolasec pri priči verjame. »Slika je bila gospodova, dokler je ni odyrgel med smeti.«

»Med smeti? Daj, no, daj,« izgublja dolgolasec spet vero v Žefa. »Umetnin taki ljudje ne mečejo med smeti.«

»Ni jo odyrgel sam, marveč je ukazal meni, naj jo odnesem na smeti. S stenc jo je treščil. Sipa se je razbila, pa tudi okvir. Slika lepe ženske na gugalnici pa je ostala nepoškodovana.«

»Ženske na gugalnici?« ga pogleda dolgolasec.

»Ja. A ne na taki navadni gugalnici. Taki, kakršne imajo v cirkusu. Sploh se je gospa rada slikala kot cirkuška plesalka ali kako se že imenujejo tiste ženske, ki zganjajo na takih gugalnicah vratolomne vrage...«

»Cirkuške akrobatke, misliš?« postaja dolgolasec vedno bolj pozoren na Žefovo pripoved. »Pred kakimi petnajstimi leti sem v Münchnu sam slikal akrobatke... Ja, ja... takrat mi je bilo dvajset let...«

TIGROVEC ŽEF

MIHA KLINAR

Žef ga začudeno pogleda. Misli, da je dolgolasec mlajši.

»Mhm, to sliko bi pa zares rad videl,« vzdihne dolgolasec, v njegovem vzdihu pa je nekaj nerazumljivo težkega in bolečega.

Žef pozna tak vzdih. Tudi iz njega se vselej izvije, kadar pomisli na dom, kjer je mama, in na vse lepo, kar je doma mislil o tej deželi, pa že od svojega prihoda sem doživlja razočaranje za razočaranjem. Nekakšna grenka žalost se črta na dolgolaščevem obrazu. Celotnega nasmeška, ki ni izginil z dolgolaščevega obraza ves čas, odkar ga je Žef opazoval, ni več na njem.

»No, če bi sliko radi videli, bi vam jo lahko prinesel. Morda bi mi vi potem lahko povedali, koliko je vredna,« zanima Žefa samo to, koliko bi morda za sliko, ki jo je zavrgel gospod, dobil. »Ob šestih imam obrtno šolo, pa bi se lahko dobila.«

»Prav,« je dolgolasec zadovoljen.

Tudi na Žefovem obrazu zasije zadovoljstvo.

»Morda pa bo gospa le šla v kup,« misli Žef na sliko in hiti proti vili gospoda Aleša. Ni mu tako mraz, kakor mu je bilo, ko je zapuščal tovarno. Ne ve, ali mu je topleje zaradi nenadejanega srečanja z neznanim dolgolasim slikarjem, ki mu bo pomagal, ali pa zaradi tega, ker si je napolnil želodec z dvema krožnikoma goste juhe, kakršne v menzi za ubožne še nikoli ni dobil. Tudi za tako juho bi se moral zahvaliti dolgolascu!

A kaj, ko se Žef prehitro veseli. Komaj se pojavi na široki, z belim peskom in odpadlim jesenskim listjem posuti stezi pred gospodarjevo vilo, že ga z nekega okna pokliče glas.

»Gospa?« se Žef zdrzne. Kolena se mu zašibijo in oblije ga mraz.

»Kje je gospod?«

»Jih še ni?« se začudi Žef, čeprav bi lahko to že vedel, saj je v menzi za ubožne slišal od nune, da ni bilo Matije.

»Včeraj sta se z Matijo odpeljala.«

»Kam?« vprašuje gospa kar z okna.

»Niso mi povedali,« govori Žef na način, kakršnega se je navadil od kočijaža, kadar je ta govoril z gospo ali s kom drugim iz gospodove družbe o gospodu. »Mislim sem, da se bodo zvečer že vrnili, saj so mi milostljivi naročili, naj zloščim parket in zakurim.«

»In kje je ključ od moje spalnice? Zakaj je zaklenjena?«

»Ne vem, milostljiva? Tudi sam nisem mogel notri, da bi zdrgnil parket.«

»In kdo je snel iz delovne sobe mojo sliko?«

»Silko?« se stemni pred Žefovimi očmi.

»Ni je na steni! In tudi album je prazen!«

Žefu jemlje sapo. Ne more do besede, čeprav se je že ob gospejinem glasu, s katerim ga je iznenadila, najprej zbal, da ga bo vprašala po sliki, a še bolj, ker se je zavedal, da je slika bržkone izgubljena.

»No, ali si gluha ali kaj?« je gospa nestrpna.

Le kaj naj reče? Če ji pove, da mu je gospod ukazal, naj njene fotografije in sliko odnese na smeti, mu ne bo verjela. Morda bo šla celo sama za gospodarsko poslopje in pogledala v smetiščno jamo, tam pa ne bo našla ne slike ne svojih fotografij.

»Jo je on snel? Je moje fotografije zažgal?«

Žef menca.

»Kaj stojiš? Pridi gor!«

»O sveta nebesa,« spreleti Žefa. Zdaj mi ne more niti bog pomagati,« govori, kakor je slišal včasih mamo ali druge ljudi, ki so jih trle skrbi. »Kaj naj ji rečem?« Zdaj mu je žal, ker ni gospoda, da bi gospe odgovarjal namesto njega. »Sam vrag me je prinesel.« Ob nepravem času je prišel, si misli in stopa po stopnicah do gospodove delovne sobe, iz katere ga je klicala gospa, zasopel, kakor da bi se že ure in ure vzpenjal v strmo goro.

»Kdo je snel sliko?«

Žef strmi v gospo, oblečeno v dragocen krznen plašč. Zdaj mu ne kaže drugega, kakor da pove, da jo je snel gospod.

»On? Vedela sem. Prodaj jo bo. Prodaj za težke tisočake.«

Za težke tisočake?

Žefu je, kakor da ni slišal prav, zraven pa zardi. Sam bi jo zamenjal za oblečko ali pa celo za nekaj hlebkov kruha.

»Petdeste tisočakov mu je ponujal zanj,« že Avgust,« govori gospa, ker je razburjena in se ne more brzdati. »Pa je ni dal. Zato, ker je bil on. Komu drugemu, bi jo že zdavnaj prodal, pes slinasti.«

»Petdeset tisočakov?« se v Žefu vse vrti.

Za tak denar si lahko že sezidaš hišo, je Žef slišal prav te dni v tovarni, seveda, če imaš denar ali kredit. To je vendar denar, ki ga dober ključavničar zasluži v štirih ali petih letih, če bi mu seveda ne bilo treba, jesti, se oblačiti in trošiti denarja za druge najnujnejše življenjske potrebe. Zato je nemogoče, da bi v petih letih prišel delavec do hiše, marveč šele po dvajsetih ali tridesetih letih, če si stiska pas in štedi dinar za dinarjem. V tridesetih letih pa se lahko zgodi marsikaj in je denar, ki si ga hranil, lahko tridesetkrat ali celo štiridesetkrat manj vreded kakor pred tridesetimi leti. Krona je bila še pred petnajstimi leti denar, zdaj pa je vredna le petindvajset par, četrtno dinarja.

»Pa je ne bo prodal! Slika je moja! Moja! Moj spomin na München! Moj edini lepi spomin!« gospa skoro cvili in cepeta z nogami.

»München?«

Ali ni Žef nekje že slišal za ta kraj?

Da, dolgolasec je govoril, da je bil v Münchnu in da je slikal akrobatke, cirkuške akrobatke.

»Ja, tako je rekel,« se spomni Žef, čeprav mu ne prihaja na misel, da bi bila lahko kakšna zveza med dolgolascem in sliko, na kateri je naslikana gospa kot akrobatka.

MARTINU JANU

Nismo mogli verjeti in vendar je bila kruta, boleča resnica. Sredi dela si omahnili po odločitvi USODE, ki je bila nepošten soigralec, na način, ki ga nisi zaslužil. Tisoče ur si v svojem poklicu prebil v višinah JO izživljal. Izzival si JO v korist dela bodisi na delovnem mestu v Železarni, ali pa kjerkoli, saj si bil kot strokovnjak v svojem poklicu pripravljen vedno in povsod pomagati.

Po 52. letih se je tvoja življenjska pot končala. Pravzaprav sta se končali dve poti. Prva: trda življenjska in druga: duhovna šahovska, s pomočjo katere si odstranjeval trnje s prve. Težko mladost si imel in vojna vihra ti ni prizanesla. Devetčlanski družini si zgradil dom, ki ti je res v ponos, zgradil si ga s trdim delom, z izživljanjem NJE. Pri delu s svincem in kislinami si

hotel povrtni tisto, kar naj bi bil ostal dolžan. Prepričan sem, da ti je popolnoma uspelo.

In v ta tvoj trd delovni vsakdan se je vpletel šah. Pri njem si črpal moči, da si zmogel ovire na prvi poti. Pa tudi tu nisi bil sebičnež, nisi ga igral le za lastno zadovoljstvo, čeprav si dosegel moč I. kategorije. Pomagal si organizirati tekmovanja od železarskih prvenstev, društvenih prireditvev in prireditev Gorenjske šahovske podzveze. Pomagal si šahovsko igro prenašati na mlajše, pri čemer si se zavedal pomena te duhovne dobrine. Bil si dober tehnični vodja Šahovskega društva Jesenice.

Vsi, ki smo te poznali, s teboj živeli ob šahu ali drugače, te bomo ohranili v trajnem spominu, kot dobrega, poštenega delavca, šahista, tovariša in prijatelja.

Vladimir Kaše

Stanovanja za upokojence in upokojene invalide dela v občini Radovljica

Občinska podružnica društva upokojencev Radovljica je sprejela program gradnje stanovanj za upokojence in upokojene invalide dela iz sredstev sklada za gradnjo stanovanj in zavoda za potrebe upokojencev in upokojenih invalidov dela. Program je zasnovan na ugotovljenih potrebah po stanovanjih za upokojence, ki imajo vložene prošnje pri občinski podružnici društva upokojencev ali pri občinski skupščini. Potrebe so upoštevane tudi za podružnice društva upokojencev Bohinj, Bled, Gorje in Kropa.

Program se deli na srednjeročni za obdobje 1972-1976 in dolgoročni za obdobje 1972 do 1982. V srednjeročnem programu se predvideva nakup vseh 25 stanovanj v družbeni lastni v stanovanjskih blokih v Radovljici. Dvanajst stanovanj — enoinpolsobnih bodo kupili že letos, ostalih 13 stanovanj pa do 1975. leta.

Izključno pravico do teh stanovanj, ki so namenjena upokojencem, bo imela samo komisija za reševanje stanovanjskih potreb pri občinski podružnici društva upokojencev Radovljica. Do sedaj je v tej pristojnosti že 20 stanovanj, ki jih zasedajo upokojenci. Komisija bo razpolagala z vsemi stanovanji in jih delila po ustreznem pravilniku.

Prednostni seznam prosilcev stanovanj za leto 1974 bo komisija izdelala do decembra letos. Za nakup 12 stanovanj v vrednosti 2.105.110 din bodo prevzeli odplačevanje anuitet v višini 134.315 din, upoštevajoč amortizacijo 22.051 din, za odplačevanje anuitet v višini 112.264 din, všteti 2 % obresti za čas 20 let.

V dolgoročnem programu predvidevajo gradnjo zavoda za ostarele ljudi s stanovanji in popolno oskrbo s 100 do 120 posteljami zmogljivosti. Stavbe bodo gradili ob domu upokojencev ali njegovi bližini tako, da postanejo sestavni del zavoda.

Vsa razpoložljiva sredstva se štedijo v te namene. Z deli bodo pričeli, ko bo dovolj sredstev za postopno gradnjo posameznih enot. Lokacija in načrti, ki so sestavni del gradnje zavoda za ostarele ljudi, se bodo začeli pripravljati takoj.

Lokacije, načrti in programi za zavod se bodo izdelali tako, da se bo glede na razpoložljiva sredstva lahko gradnja izvajala postopoma.

Za gradnjo doma za starostnike z zmogljivostjo do 100

ali 120 postelj bodo dobili sredstva kot dotacijo iz sredstev stanovanjskega sklada upokojencev pri direkciji za pokojninsko in invalidsko zavarovanje SRS, ki pripadajo občinski podružnici društva upokojencev v Radovljici.

Letno se zbere poprečno 1.800.000 din sredstev, od katerih gre 30 % v solidarnostni sklad občine za namene upokojencev in upokojenih invalidov dela oziroma stanovanja, ki jih sami ne morejo rešiti.

JR

Naši poklicni gasilci in reševalci so si pred vhodom v dom omislili obeležje, ki ponazarja varuha pred požari v starih časih

Železarski globus

SOVJETSKA ZVEZA

Zahodnonemški železarski družbi Korf Stahl in Salzgitter sta prejeli iz Sovjetske zveze naročilo za izdelavo študije o proizvodnji osem

milijonov ton peletov letno. Le-te bodo uporabili za predelavo v pet milijonov ton metaliziranih peletov. Od tega bodo tri milijone ton predelali v Sovjetski zvezi, dva milijona ton pa izvozili v Zvezno republiko Nemčijo, delno kot plačilo za investicijske stroške nove železarne. Računajo, da nova železarna ne bo pričela obratovati pred letom 1979.

Sestanki delovnih skupin

SKUPNE SLUŽBE

SOCIALNO ZDRAVSTVENA SLUŽBA — Dr. Rjazancev je na sestanku 27. julija prisotne seznanil s predlogom začasnega statutarnega sklepa skupnih služb. Pripomb ni bilo.

FRS — oddelek za obračun osebnih dohodkov — Delovni skupini Krušič je bila na sestanku 29. julija posredovana informacija o gradnji spominskega doma v Kumrovcu. Uredili so še nekaj tekočih zadev. Na sestanku 27. julija pa so bili informirani o predlogu začasnega statutarnega sklepa skupnih služb. Sledila je še informacija o poslovanju Železarne v prvem poletju ter informacija o povečanju tarifnih postavk za tri odstotke. Vprašujejo, zakaj ni upoštevan predlog, da se za

radi povečanja življenjskih stroškov povečajo vse plačilne skupine enako (denarno in ne procentualno).

SPLOŠNA VARNOSTNA SLUŽBA — 27. julija je delovna skupina Jeršin obravnavala predlog začasnega statutarnega sklepa skupnih služb ter polletno poslovno poročilo. Menijo, da povečanje osnovnih postavk, v kolikor je osnova zanj porast cen življenjskim potrebščinam, ni realno. Izračun povečanja 6,09 % pri 184 delovnih urah pomeni za najnižjo postavko drug 50 dinarjev pri največji pa 280 dinarjev kar v odnosu na cene, ki so za vse enake, ni sprejemljivo.

POKLICNA GASILSKA REŠEVALNA ČETA — Od 15. do 27. julija je delovna skupina na vseh

štirih izmenah razpravljala o začasnem statutarne sklepu skupnih služb. K pravilniku o upravljanju pripravniške dobe in strokovnim izpitom so imeli gasilci več pripomb.

KADROVSKI SEKTOR — Delovna skupina Varl je na sestanku 26. julija obravnavala predlog začasnega statutarnega sklepa skupnih služb. Razpravljali so še o polletnem poslovanju. Obširneje so govorili o vlogi in nalogah kadrovskega sektorja v odnosu do temeljnih organizacij združenega dela.

TPD — 23. julija so na sestanku samoupravne delovne skupine razpravljali o predlogu začasnega statutarnega sklepa skupnih služb. Predlagano je bilo, naj bi zaradi lokacijske razdrobljenosti TPD po obratih ustanovili dve samoupravni delovni skupini in sicer: delovno skupino TPD za valjarno Bela, Javornik in jeklovlek — vodja Janez Rozman, in delovno skupino TPD za TOZD hladna predelava z obrati: žičarna, hladna valjarna, elektrodni, žebeljarna in vodstvo TPD — vodja inž. Pavel Gasar.

JESENIŠKE NOVICE

Na seji komiteja občinske konference ZK Jesenice, ki je bila 7. avgusta, so najprej govorili o organizaciji javne razprave o osnutkih zvezne in republiške ustave. Ugotovili so, da se je občinska konferenca SZDL dobro pripravila na potek javne razprave v naši občini in da bo dolžnost komunistov vsestransko pomagati. Sleherni komunist je dolžan, da prebere določeno gradivo, da bo lahko aktivno sodeloval v razpravi. Menili so tudi, da naj bi pred začetkom pripravili še en seminar za vse tiste, ki bodo vodili javno razpravo, da bi bila razlaga in razprava čimboljša.

Na javnih razpravah v naši občini naj bi govorili tudi o prvih obrisih občinskega statuta ter statutu krajevnih in samoupravnih skupnosti. Javna razprava o osnutkih ustave, o kadrovske politiki in statutih pa je tudi sestavni del predkongresne aktivnosti komunistov na 10. kongres ZK Jugoslavije in 7. kongres ZK Slovenije. Po 1. septembru naj bi o predkongresnem gradivu razpravljali v vseh osnovnih organizacijah Zveze komunistov. Te sestanke bodo obiskali tudi posamezni člani komiteja. Poleg tega so se na včerajšnji seji komiteja dogovorili, da naj bi v jeseni organizirali šolo za novo sprejete komuniste ter da bodo razpravljali o problematiki šolstva v občini. Gre za dokončno ureditev materialne problematike zaposlenih v šolstvu.

Razprava o osnutku nove zvezne in republiške ustave ter o dokumentu o kadrovske politiki v občini se je začela. Vsaj tako lahko trdimo glede na podatek, da so v prejšnjem tednu imeli zbor delavcev v vseh štirih temeljnih organizacijah združenega dela: trgovsko, proizvodnega podjetja Zarja na Jesenicah. Na njih so govorili o omenjenih dokumentih in o samoupravnem sporazumu o delitvi osebnih dohodkov zaposlenim.

Ob ustavnih razpravah so bili mnjenja, da bi morali mandatno obdobje obdržati na štirih letih, ne pa uveljaviti dveletno menjavanje, ker bo tako pogosto menjavanje predstavnikov v raznih organih in organizacijah povzročalo težave. K dokumentu o kadrovske politiki so pripomnili, da je trimesečni čas prekratka doba za pripravo potrebne sistematizacije in programov.

Najbolj živahna razprava pa je bila o samoupravnem sporazumu o delitvi osebnih dohodkov, po katerem bodo pripravili vrednotenje posameznih delovnih mest.

Na vseh zborih delavcev so izvolili tudi delegacije, ki bodo zastopale zaposlene na nadaljnjih razpravah o osnutku zvezne in republiške ustave in dokumentu o kadrovske politiki. Izvolili pa so tudi podpisnike za podpis samoupravnega sporazuma.

Proračun občine Jesenice je po sedmih mesecih pod planom za vsega 26 stotink odstotka, tako da lahko praktično govorimo o uresničitvi.

Od 24.774.000 dinarjev, kolikor jih predvideva letošnji plan, smo do sedaj zbrali 14.388.121 din, kar je 58,07 %. Precej nad predvidevanji so dohodki oziroma davki od osebnih dohodkov zaposlenih, na predvideni višini so dohodki od davkov na promet blaga in storitev, nekaj pod predvidenim pa dohodki od taks. Za celih 16 % pa so pod planom prispevki za uporabo mestnega zemljišča.

Nekoliko slabše je z denarjem za potrebe temeljne izobraževalne skupnosti. Sredstva za financiranje šolstva so bila ob koncu julija pod predvidenimi za 3,89 %, čeprav so ob sprejemanju letošnjega proračuna imeli namen zagotoviti za šolstvo čimbolj zanesljive virov.

Od 17.396.000 dinarjev dohodkov, kolikor so jih predvideli za letošnje leto, so do sedaj zbrali 9.471.894 dinarjev ali 54,44 % (za 3,89 % pod planom).

Vseeno kaže, da je bil letošnji proračun dosti realno postavljen, realizacija pa je boljša, kot pa je bila na primer v lanskem letu.

Število zaposlenih v naši občini se je v prvem polletju letos povečalo za 2,7 % v pri-

merjavi z lanskega letom. Če vzamemo podatke iz letošnjega maja, potem je v naši občini 12.990 zaposlenih. Od tega je 9780 zaposlenih v domačih delovnih organizacijah, 3210 pa v dislociranih enotah.

V gospodarskih panogah je zaposlenih 11.640 oseb, v družbenih dejavnostih in drugih negospodarskih panogah pa 1350 oseb. Zanimiv je tudi podatek, da je od vseh zaposlenih v železnarni po majskih podatkih 6102 ali 46,9 % vseh zaposlenih v občini.

Omenimo še podatek, ki potrjuje, da se v občini vse bolj približujemo gorenjskemu poprečju zaposlenih žena. Po podatkih iz meseca maja je od vseh zaposlenih že 34,9 odstotka žena, kar je za pol odstotka nad lanskega leta poprečjem. Največje povečanje zaposlenih nasproti lanskega leta poprečju smo letos zabeležili v prosveti in kulturi, in sicer za 14 %, v gradbeništvu za 7 %, v industriji, trgovini in davčni upravi pa za 5 %. Nasprotno pa se je število zaposlenih v nekaterih panogah zmanjšalo, največ v gostinstvu, kar za 94, v obrti za 82 in v gozdarstvu za deset oseb.

Največ zaposlenih je v industriji, in sicer 6980, sledijo gradbeništvo 1500, promet 880, trgovina 803, obrt 784, gostinstvo 666, zdravstvo in socialno varstvo 628 in šolstvo z 348 zaposlenih.

Upravičeno negodovanje davkoplačevalcev

V mesecu juliju je veliko število ljudi, ki so po zakonu dolžni plačati davek od doseženega osebnega dohodka, prejelo odločbe o višini davka, katerega so dolžni plačati na osnovi davčnih prijav, katere so morali vložiti do 31. januarja letos. Na te odločbe so čakali razmeroma dolgo, saj je preteklo od prijave pa do odločbe skoraj pol leta, čeprav so vsi ki so presegli z zakonom predpisano višino osebnega dohodka, čakali na to. Vendar jih je presenetila poleg odločbe za davek za minulo leto še odločba, o akontaciji za dodatni davek, ki je letos prvič predpisan v Socialistični republiki Sloveniji. Poleg tega so dobili še položnico na kateri je navedeno, da poleg davka za leto 1972, morajo plačati še tri akontacije za davek na osebni dohodek za leto 1973 in kot že rečeno tri akontacije dodatnega davka za leto 1973. Če vse tri zneske seštejemo, dobimo že pri najmanjšem preseganju kar lepo vsoto. Posebno pa je vsota velika, če upoštevamo to, da je sedaj čas letnih dopustov in se porabi več denarja, da se približuje čas, ko bo potrebno misliti na nabavo ozimnice in, da bo potrebno nabaviti šolske potrebščine. K temu pa moramo dodati še vsakodnevno dviganje cen.

Da bi se negodovanju izognili ali ga vsaj ublažili, bi bilo potrebno več ažurnega dela na občinski skupščini. Davek od osebnega dohodka za leto 1972, bi po moji presoji lahko obračunavali že v prvem tromesečju in obenem določili višino akontacije za leto 1973, kakor tudi višino akontacije za dodatni davek. Tako bi bili davkoplačevalci bolj enakomerno obremenjeni preko vsega leta in bi bilo veliko manj negodovanja in ne bi predstavljajo težav pri plačilu.

Se nekaj o dodatnem davku, ki predstavlja sicer samo odstotek od osebnega dohodka od katerega se odštejejo zneski za vzdrževanje družinske članke. Ta davek bodo plačevali sicer samo tisti, katerih osebni dohodek bo v l. 1973 presegel 25.000 dinarjev. Pri tem pa nismo postavljeni vsi v enaki položaj. Navedel bom primer: v družini, kjer je zaposlen samo eden in mu njegov čist dohodek, če odbijemo olajšave, ki jih ima za vzdrževane družinske članke ne presega 25.000 din, mora plačati akontacijo na dodatni davek. V družini pa kjer sta zaposlena oba zakonca in sta v letu 1972 dosegla skupni dohodek 50.000 dinarjev pa nista dolžna plačati akontacije za dodatni davek.

Stane Torkar

Novice iz radovljiske občine

V ponedeljek, 13. 8. je bila v Radovljici seja upravnega odbora sklada za izgradnjo osnovnih šol. Obravnavali so problem dvorišča in okolice nove šole na Bledu, ki je še od lanskega leta odprta za neurejen in neasfaltiran.

Predsedstvo občinske konference ZM je sklenilo, da se bodo mladi aktivno vključevali v javno razpravo o osnutku zvezne in republiške ustave v krajevnih organizacijah SZDL in v sindikatih po delovnih organizacijah. Do 5. septembra bodo izdelali program seminarja za razpravo po aktivih, na katerih bodo obravnavali osnutke statuta krajevnih skupnosti in občine.

V ponedeljek, 6. avgusta je obiskal muzej talcev v Begunjah, čebelarški muzej v Radovljici in kovaški muzej v Kropi, predsednik državnega sveta Poljske in član politbiroja PZDP Henryk Jablonski z ženo. Visoki gost je bil več dni na oddihu na Bledu.

V tretji izmeni mladinske delovne akcije Kozjansko 73 sta v brigadi tudi članica MA Sukno Zapuže Nada Koren in član MA Plamen Kropa Peter Bizjak. Na pohodu AVNOJ 73 je sodeloval član predsedstva občinske konference ZM Brane Kržišnik iz Kamne gorice.

Med oddihom, ki ga z družinama preživljata v Begunjah, sta obiskala občinski komite ZK župan mesta Andriana pri Pisi in sekretar direktije KP Italije iz te občine. Ogledala sta si novo šolo v Radovljici in tovarno Sukna v Zapužah.

V nedeljo, 19. avgusta slavijo gasilci PGD Srednja Dobrava pri Kropi 10-letnico obstoja. Dopoldne bo slavnostna seja in zborovanje pri gasilskem domu, nato parada in popoldne zabavna prireditev.

Ribiška družina Radovljica je prejšnjo soboto organizirala pri kulturnem domu v Podnartu za svoje člane in svoje piknik. Na jezu potoka Lipnica so se ob številni udeležbi pomerili v ulovu žive ribe in izbrai ribiče z najbolj domisljenim ribiškimi klobukom.

Gasilska destinacija PGD Begunje je na mednarodnem gasilskem tekmovanju, ki je bilo v Trzinu za tamkajšnji občinski praznik, dosegla prvo mesto in zasluženo osvojila pokal Jožeta Dorniga.

Na povabilo KUD Beltinci je gostovala v Prekmurju folklorna skupina DPD Veriga iz Lesce. Z njim je odšlo na izlet večje število članov tega društva. V petek, 10. avgusta so folkloristi nastopili v hotelu Dijana v Murski Soboti, v soboto 11. v Moravskih Toplicah in v nedeljo, 12. avgusta v Beltincih, kjer so sodelovali v povorki poleg enajst drugih folklornih skupin iz Slovenije in zamejstva.

Na tradicionalnem nogometnem turnirju za memorial partizana in športnika, nekdanjega predsednika občine Radovljice, Staneta Perca, so v nedeljo, 12. avgusta sodelovale štiri nogometne ekipe. Pokal Staneta Perca, ki ga poklanja pokrovitelj KO ZZB NOV Radovljica, je že drugič osvojila zmagovalna ekipa NK Triglav iz Kranja, drugi so bili člani NK LTH Skofja Loka, tretji NK Lesce in četrti gostje iz Koroške, člani NK Borovlje. Vsi so prejeli spominske plakete.

Letošnji zmagovalci na rokometnem turnirju v počastitev občinskega praznika in dobitniki pokala občinske zveze za telesno kulturo so člani RK Kranj — veterani, drugi so bili rokometarji iz Radovljice, tretji člani RK Jadra iz Kozine in četrti RK Preddvor.

Na zadnji seji, 10. 8. je pripravljali odbor za proslavo 50-letnice DPD Svoboda Lesce, sprejel program in predračun za prireditve, ki se bodo v počastitev jubileja zvrstile od 13. do 15. septembra letos v Lescah. Poleg lastnih kulturnih skupin, bodo sodelovali tudi pevski zbori iz Kroke, Podnarta in Radovljice.

TD Bohinj je tudi letos priredilo zelo uspešno kresno noč, ki si jo je ogledalo nad 2000 turistov in domačinov. Najprej so na razsvetljenem jezeru na plovilih igrali godbeniki iz Gorij, spremljale pa so jih narodne noše, nato pa so nastopili člani folklorne skupine iz Bohinja in godba iz Gorij na prireditvenem prostoru Pod skalco.

Že prve dni po otvoritvi prenovljenega čebelarškega muzeja v Radovljici, se je število obiskovalcev, predvsem tujih turistov, bistveno povečalo. Dnevno beležijo tudi nad 60 obiskovalcev.

Pred poldrugim mesecem so na pobudo KO SZDL na Bledu, ustanovili pevski zbor, ki ima zaenkrat 15 članov, pretežno mladih. Zbor vodi Stane Naglič, vaje pa imajo v domu TVD Partizan.

OB USTAVNIH RAZPRAVAH VARSTVO ČLOVEKOVEGA OKOLJA

Glede na to, da naslovno vprašanje postaja vedno bolj skrb širšega kroga občanov, v mnogih primerih tudi že zavestna družbenopolitična akcija, ki je zaenkrat še bolj odvisna od politične volje kot od normativne ureditve tega za človekovo zdravo, varno in aktivno življenje in delo tako pomembnega področja, je prav, da ob ustavnih razpravah pogledamo kako se to vprašanje obravnava v osnutku nove slovenske ustave. Še toliko bolj, ker dosednji zvezna in republiška ustava le poudarjata, da so državni organi, organi družbenega samoupravljanja, organizacije in občani neposredno poklicani, da z vso svojo dejavnostjo prispevajo k humanizaciji družbenega okolja. Mnogo več, predvsem pa konkretno opredelitev skrbi po vprašanju varstva človekovega okolja pa vsebuje osnutek nove zvezne in republiške ustave. Še bolj konkretno in natančno kot zvezni to opredeljuje osnutek nove republiške ustave.

Že v sedmem poglavju temeljnih načel je zapisano: »Za varovanje človekovega okolja pred nevarnostmi, ki ogrožajo zdravje in življenje ljudi, zagotavljajo delovni ljudje, organizacije združenega dela, druge samoupravne organizacije in skupnosti in socialistična družba pogoje za ohranitev in razvoj naravnih in drugih vrednot človekovega okolja, ki so pomembne za zdravo in aktivno življenje in delo.«

V nadaljevanju pa je v 1. poglavju pod naslovom Varstvo človekovega okolja v 101. členu to še bolj konkretno opredeljeno:

»Delovni ljudje in občani smotno gospodarijo s prostorom, varujejo okolje ter urejajo naselja in prostor za namenom, da se uskladijo potrebe za delo, stanovanje, počitek, kulturo in rekreacijo ter tako ustvarijo pogoje za smotern razvoj vseh območij in zagotovi skladnost skupnih in posebnih interesov.

Socialistična republika Slovenija in občine določajo splošno smer politike urbanizacije, prostorskega urejanja in varstva človekovega okolja s prostorskimi plani.

Socialistična republika Slovenija, občine, krajevne skupnosti in organizacije združenega dela še posebej skrbijo za varstvo naravnega okolja, za njegovo ovrednotenje in oživljanje ter zagotavljajo pogoje za preprečevanje zdravju škodljivih posledic, ki nastajajo v proizvodnji, porabi in prometu.

Posamezna krajinska območja in predmeti narave, značilnosti slovenske dežele, rastlinski in živalski svet, območja, ki so namenjena za rekreacijo, morje, studenci in talna voda ter zrak so pod posebnim družbenim varstvom.«

Ne prvi, ne drugi citat ne potrebuje komentarja, ker sta dovolj jasna in natančna, vendar pa je potrebno pripomniti, da je v teh ustavnih določilih zelo obsežno nakazana osnova za nadaljnje zakonsko urejanje teh vprašanj, ustavna določila o varstvu okolja pa že sama po sebi obvezujejo.

Če smo že doslej na tem področju, ki je bilo v večini primerov prepuščeno politični volji občin, krajevnih skupnosti in organizacij združenega dela, dosegli na nekaterih območjih določene rezultate, potem še večji napredek lahko pričakujemo v prihodnje. Nedvomno pa bo potrebna večja načrtnost pa tudi strpnost kajti desetletja nazaj zanemarjamo vprašanje varstva okolja, ne bo mogoče kljub preciznim ustavnim določilom rešiti naenkrat. Razen tega pa se tudi to, kot mnoga druga vprašanja povezujejo z našo zavestjo z našim lastnim odnosom do varstva okolja, ki pa ga tudi ni mogoče spremeniti naenkrat. Toda v rokah bomo imeli ustavno orožje in borba za varstvo človekovega okolja bo mnogo lažja.

Moja delovna praksa

Moja praksa je potekala v Lesni galeriji na Jesenicah. Ob at leži blizu bolnišnice, mimo njega teče in šumi hudournik. Prvi dan nam je tovariš tehnik razkazal obrate. Delavnice so velike, po tleh leži prah in lesni odpadki. Videli smo rezalne in brusilne stroje, stružnice in žage.

Našemu predpostavljenu je bilo ime tov. Maks Aleksič. Z nami je bil zelo dober in priazen. Tudi vsi drugi so bili z nami prijazni in tovariški.

Na delovni praksi smo čistili robove kock, zlagali kije, pometali po tleh, odnašali

odpadke, sortirali žličke. Nekateri so pomagali tudi pri strojih.

Spoznala sem veliko novega, videli smo tudi predmete, ki jih tu izdelujejo in tudi izvažajo.

Nositi smo morali delovne halje in rute, da smo se zaščitili. V obratih je veliko nevarnosti. Do nesreče pri delu lahko pride, če ne gledamo, kam stopimo, če ne pazimo pri strojih ali ne nosimo rute. Po stenah so vse le slike, ki so opozarjale na nevarnost, nekaj o nesrečah pri delu so nam tudi povedali in nas poučili.

Na delovni praksi se učimo

Poletna razglednica

Še nikoli ni bila moja pot k morju tako veselo napeta, kakor letos. Zgodaj zjutraj, ko je sonce še globoko na obzorju, smo bili na startu. V avto smo nametali nekaj prtljage in že smo se »zapodili« do glavne ceste. Samo do glavne ceste, kajti potem smo kljub rani uri vozili skoraj vso pot v pretrganih kolonah severnih nomadov. Prvi avtostoparji so se zaspano pretegovali že pri blejskem odcepu. Mimo prvega smo zapeljali, ker je bil tako grozno poraščen. Brali smo namreč, da dolgolasci, posebno v Nemčiji in Skandinavskih deželah širijo uši, ki se bliskovito množijo. Torej iz »preventivnih« razlogov nismo ustavili. V Naklem pri Kranju pa sta stala dva fanta, ki sta s tako nujnimi kretnjami dvigala palca, da smo imeli vtis, kako zelo se jima mudi. Zato smo tudi ustavili. Ugotovili smo, da sta domača študenta. Stisnili smo se in fanta sta se s prtljago vred zbasala k nam v avto. Ko je avto potegnil, smo bili precej težji in imela sem občutek, da avto ne vleče več dobro. Sicer pa sta fanta imela tudi nabhrtnika, podobna gori. Povedala sta, da se peljeta do Ljubljane, potem pa, da jo bosta mahnila na Dolenjsko do reke Krke »ribe loviti«. No, kakršnekoli že! Ne vem ali sta bila še zaspala, ali pa tako molčeča, kakor ribe, ki jih bosta lovila, do Ljubljane namreč nista več odprla ust.

Proti Vrhniku smo vozili sami. Na odcepu proti novi avtocesti so spet stali »štostoparji«. Ko smo ustavili jih je prišlo toliko, da bi lahko kar izbirali, kdo bo šel z nami. Pa so se kar sami pririvali in kregali. Končno so se le sporazumeli in dali prednost mlademu švedskemu paru. Spet smo bili stisnjeni kot sardine in pričela se je hitra vožnja po lepi novi cesti. Šveda sta znala samo svoj jezik in tako smo se posvetili opazovanju gozdov, ki leže ob novi cesti in so še posebno lepi v jutranjem senci razredčili. Vozili smo normalno, nič več ni bilo kolone. Ko pa smo zavili v avtocesto na staro proti Kopru, sta na križišču Šveda izstopi-

biti pridni in ubogljivi, da ne lenarimo in postopamo. Učimo se tudi tovarištva in pomoči pri delu. Praksa mi bo koristila pri kasnejši zaposlitvi, da mi ne bo težko delati 8 ur, da bom bolj spretna.

Z delovno prakso sem bila zadovoljna in vesela sem bila, da sem delala v tem obratu.

Sprejeli so nas res lepo in bili z nami prijazni. Ob koncu smo dobili lepe nagrade — njihove izdelke. Bili smo presenečeni, še bolj pa veseli. To prakso bom ohranila v lepem spominu.

Zemira Skenderović,
učenka 8. razreda
POS Jesenice

Vesela pot do morja

la, ker sta bila namenjena v Postojnsko jamo. To sta znala še kar dobro povedati.

Zdaj se je počasi spet »formirala« kolona. Sem in tja še pretrgana, a vedno gostejša. Avtostoparjev ni bilo več. Sonce se je toliko dvignilo, da je postalo precej topleje. V zraku smo že kar vohali morje. Ne vem, ali je bilo to res ali se človeku zaradi nestrpnosti to le dozdeva. Do Kopra smo se še kar pricijazili. Tam smo se založili s sadjem in pogasili žejo. Potem pa spet vožnja v kočini ob morju.

Naenkrat se je ustavilo. Nekaj časa smo potrpežljivo čakali v avtu. Potem pa smo videli, da vsi pred nami izstopajo in hite naprej. Tudi mene je prišla radovednost in sem šla pogledat. Kaj takega pa še nikoli. Na sredini ceste je stal osliček in se ni hotel premakniti. Temperamentni Primorec ga je vlekel za rep in ga obkladal z vsemi

sočnimi primorskimi vzdevki. A osliček je poleg osupnega IA-IA-IA, le strigel z ušesi in divje kopitnil, ko ga je gospodar premočno potegnil za rep. Okoli se je nabrala cela arena gledalcev. Vse se je smejalo, na obeh straneh pa so trobili avtomobili. Končno je pristopil neki turist, ki je izgledal kot Olio iz nemega filma. Zgrabil je oslička preko hrbtna pod trebuh in ga prenesel na cestni rob. Ljudje pa so se smejali še naprej, kajti prizor je bil nepopisen. Spomnila sem se na Krpana, kako je prestavil svojo kobilico, ko je srečal njegovo visokost cesarja.

Končno se je hrup poleg in kolona se je spet premaknila. Seveda zdaj še mnogo počasneje. Mislim pa, da vsi, ki so videli prizor z osličkom, niso bili več slabe volje in nervozni, četudi je šlo po polževo dalje. Tudi tokrat smo prišli na cilj židane volje.

Leda Stocca

NAGRAJENE NALOGE

Jeklo — nepogrešljivo v sodobnem življenju

Človeku, ki živi sredi gozda, se pogosto zgodi, da skoraj ne ve kakšno je drevo. Prav tako je z nami. Živimo sredi jeklenega pragozda, o jeklu pa le malokdaj razmišljamo. Vendar si današnjega življenja ne moremo predstavljati brez jekla.

Vsaka stvar na svetu doživlja svoj razvoj, svojo preobrazbo. Se kamenje je mrtvo. Malo pa je tako pomembnih stvari za človekov razvoj kot prav jeklo. Živimo na področju, kjer obstaja bogata železarska tradicija, zato smo dolžni, da o jeklu vemo nekoliko več kot naši vrstniki iz drugih krajev. Kaj je torej jeklo? Nekoč nam je predavatelj dejal, da je jeklo železo, ki se da kovati. To bo vsekakor držalo. Da dobimo jeklo, je potrebno opraviti dolg in zapleten postopek. Delavci, ki proizvajajo jeklo, so železarji, industriji pa pravimo črna metalurgija.

Kako nastane jeklo? Ker smo bili že skoraj vsi v železarni, je najbolje, da kar sledimo postopku, ki se je pred nami odvijal. Že prvo srečanje z dvema plavžema nas je obdalo s spoštovanjem. Vodnik nam je povedal, da vanj mečejo železovo rudo, nekaj apnenca in koks. Pri izgorevanju koksa nastane visoka vročina, ki raztali rudo. Železo zaradi teže steče na dno peči, druge primesi pa v obliki žilindre plavajo na vrhu raztaljene gmote. Vsake tri ure spuščajo raztaljeno železo v posebne ponve ali modele. S tem dobimo šele surovo železo ali grodelj. Ko sem videla, da se takšno železo zdrobi pod vsakim močnejšim udarcem, sem razumela, da to še ni jeklo. V

martinarni smo videli, da te koče surovo železo vlivajo zopet v drugačne peči imenovane martinovke. Tam dodajo še staro železo in nekaj drugih rudnin, nato pa se zopet vse skupaj tali in kuha. Ko je proces končan izlijejo tekoče jeklo v velike ponvice, iz njih pa v pripravljene kalupe.

Ko se masa nekoliko ohladi, kalupe slečejo in še v vročem stanju odpeljejo v nadaljno predelavo, v valjarno. Najprej te velike kose jekla dajo v velike peči, da se dodatno ogreje, nato pa med velikanske valje, kjer se pet in več tonski bloki valjajo, dokler ne nastane iz njih dolg pločevinast trak ali debelejša žica. Te valjane izdelke odpeljejo v druge obrate kjer se predeluje v hladnem stanju. Iz njega nastaja raznovrstna žica, palice, žebliji, pločevinasti trakovi, vseh vrst pločevina. Takšno jeklo pa je že sposobno za trg. Prevzame ga kovinska industrija. Tam se spreminja v male in velike izdelke, gospodinske in kmetijske stroje, železne konjičke, traktorje, ladje, letala in orožje. Da, tudi orožje! Vojna požre veliko jekla. Seje pa tudi smrt med ljudi, mlade, stare, predvsem pa nedolžne. Tudi med tistimi, ki so delali pri proizvodnji jekla, čeprav so proti vojni.

Smo ponosni, da smo potomci gorenskih železarjev. Brez jekla ni življenja. Želimo pa, da bi se čim manj jekla porabilo v vojne namene, saj je še toliko drugih stvari, kjer ga bo še leta in leta primanjlovalo.

Sonja Anderle, osn. šola
Koroška Bela

Še ena razstava v avli občinske skupščine

V prihodnjih desetih dneh bo avla občinske skupščine na Jesenicah ponovno gostiteljica kombinirane razstave slik in intarzij. Ljubiteljem likovne tvornosti se bosta s svojimi deli predstavila slikar inž. Rudolf Arh, član Društva likovnih samorastnikov iz Ljubljane in domačin Drago Korbar s svojimi intarzijami.

Slikar amater inž. RUDOLF ARH je bil rojen leta 1905 na Rečici pri Bledu. Po končani srednji in višji šoli, se je kot elektroinženir zaposlil v tovarni elektrod na Blejski Dobravi (1929-1932), po opravljenju vojaščini pa je služboval v Šibeniku in na Ravnah, kasneje pa kot samostojni projektant v Ljubljani.

Veseli je do risanja je kazal že kot otrok. Kot študent pa se je v ta svet oblikovanja poglobil pri kranjskem slikarju Matiju Bradašku in kasneje pri Francetu Kopaču. Pri dveh slikarjih z zelo različno tehniko upodabljanja — prvi je bil cerkveni slikar, medtem ko je bil drugi modernejši in je slikal zelo veliko v pastelu. Kasneje se je Arh izpopolnjeval še pri slikarju Sebacherju v Celju. V tem času je zelo veliko slikal. Po končanem študiju se je zaradi službenih dolžnosti lahko bolj poredkoma posvetil risanju. Ponovno pa se je intenzivneje začel ukvarjati s slikarstvom pred štirimi leti, ko je šel v pokoj. Slika z veseljem in ljubeznijo predvsem okolje, ki ga obdaja. Je aktivni član Društva likovnih samorastnikov v Ljubljani.

Doslej se je sedemnajstkrat predstavil na skupinskih razstavah širom Slovenije, s samostojno razstavo pa se je predstavil v Domžalah in Trbovljah.

Na Jesenicah se predstavlja z 31 slikami, izdelanimi v pastelu, belo-črni kredii, polikolorju, olju in akvarelu ter dvema slikama, žganima na les.

Janko Korošec razstavlja v Čateških Toplicah

V začetku tega tedna so v avli hotela v Čateških Toplicah odprli samostojno slikarsko razstavo jeseniškega slikarja, člana likovne skupine DOLIR — JANKA KOROŠCA. Slikar, ki sodi med najbolj ustvarjalne člane jeseniškega DOLIKA, razstavlja 20 slik, izdelanih v akvarelni in gvaš tehniki. Motivno pa zajema gorenjsko krajino.

DRAGO KORBAR, vojaški upokojenec, naš domačin iz Kočve, je bil rojen leta 1927. Z intarzijami in oblikovanjem lesnih predmetov se ukvarja od leta 1953. Skupaj s slikarjem Arhom se prvič predstavlja javnosti s petimi intarzijami. Je sodelavec Društva likovnih oblikovalcev Slovenije.

Razstavo del obeh likovnih ustvarjalcev bodo odprli jutri v soboto 18. avgusta ob 18. uri v avli občinske skupščine. Odprta bo do vključno 31. avgusta vsak dan, razen sobote in nedelje, od 7. do 15. ure, v sredo pa od 7. do 17. ure.

Učni uspeh v naših šolah

Na osnovni šoli Žirovnica:

Tudi na osnovni šoli v Žirovnici so ob koncu letošnjega leta dosegli boljši učni uspeh kot pa lani. Od 354 učencev, kolikor jih je bilo v 16 oddelkih, je izdelalo 328 ali 92,66 odstotka. Na nižji stopnji je seveda uspeh boljši, saj od 177 učencev samo trije niso izdelali razreda. Eden od treh bo moral razred ponavljati, dva pa sta po členu zakona vseeno napredovala v višji razred. Na višji stopnji ni izdelalo 23 učencev od katerih jih ima kar 22 popravne izpite. Posebej lahko omenimo osmi razred, kjer je od 41 učencev izdelalo kar 39, dva pa imata popravne izpite. Na šoli imajo 77 odličnjakov, 116 prav dobrih, 104 dobrih in 31 z zadostnim učnim uspehom.

Da so v letošnjem letu dosegli boljši učni uspeh, na šoli pripisujejo temu, da so imeli v razredih manj učencev, od 19 do 27, da so bili pred začetkom šolanja vsi te-

stirani in kategorizirani, da so predvsem za matematiko organizirali dodatni pouk in pa sploh z modernizacijo pouka.

Na šoli so imeli tudi precej izvenšolskih aktivnosti. Uspešno je delalo šolsko športno društvo, kjer so največ pozornosti posvetili atletiki, odbojki in malemu nogometu. Med drugimi dejavnosti je pomembno tudi delovanje mladinskega pevskega zbora in pionirskega pevskega zbora z Orffovim orkestrom.

Vodstvo šole skupaj z učenci je v času šolskega leta izvedlo tudi več akcij, omenimo pa naj samo to, da so zbrali 7 ton starega papirja, od katerih so pet ton namenili za dom v Kumrovcu, dve toni pa za spomenik v Mostah.

Letos so začeli tudi z akcijo starih učbenikov. Približno tretjino učencev je pustilo učbenike, njim pa mora šola zagotoviti v višjem razredu nove učbenike.

Na osnovni šoli Kranjska gora:

Osnovna šola v Kranjski gori dosega med gorenjskimi osnovnimi šolami vsako leto boljši učni uspeh. Vsekakor je k temu pripomogla nova šola in s tem boljši pogoji dela, številčno manjši razredi, podaljšano bivanje ter dodatna pomoč.

Letošnje šolsko leto je šola obiskovalo 285 učencev v 13 oddelkih. Od vseh jih je le 18 imelo negativne ocene, od teh pa jih ima 14 popravne izpite, eden pa bo kljub slabi oceni napredoval v višji razred. V odstotku povedano je 93,7 odstotka učencev izdelalo. Naj še dodamo, da je 69 učencev izdelalo z odličnim uspehom, 99 učencev z prav dobrim, 86 učencev z dobrim in le 14 učencev z zadostnim uspehom. V primerjavi so, tako kot povsod, boljši učenci nižjih razredov, kjer je izdelalo kar 98 odstotkov vseh, in so kar v šestih razredih izdelali vsi učenci.

V okviru osnovne šole v Kranjski gori deluje še vzgojno varstveni oddelk, ki ga je letos v dveh skupinah obiskovalo 54 otrok. To je 14 otrok več, kot so določeninikov.

normativi, kljub temu, pa so morali nekatere še odkloniti.

V okviru šole je tudi v letošnjem šolskem letu delovala glasbena šola, kot oddelk jeseniške glasbene šole. Napredek učencev je bil viden, saj so že nastopili na nekaterih šolskih prireditvah. Tudi sicer je izven šolske dejavnosti dobro razvita, predvsem še šolsko športno društvo, kjer delujejo predvsem v smučanju, rokometu in košarki. Aktivno pa so sodelovali tudi pri raznih akcijah.

Za dom v Kumrovcu so zbrali 2240 kg starega papirja in skupaj z denarjem prispevali 1768 novih dinarjev, prodajali so značke za slepe in opravili nabiralno akcijo ob tednu RK, pisali naloge in izdelovali izdelke ob raznih prilikah, organizirali ob vseh pomembnejših praznikih prireditve, učenec Janez Mertelj pa je sodeloval v delegaciji slovenskih pionirjev, ki je maršalu Titu izročila pozdrave.

Končno naj še omenimo, da je na šoli tudi dobro začela akcija starih učbenikov, saj so zbrali kar 820 raznih učbe-

Obnova nekaterih spomenikov ljudske arhitekture

Spomeniki ljudske arhitekture v Gornjesavski dolini vsekakor predstavljajo del naše preteklosti in so kot taki pravi spomeniki nekdanjega življenja, dela, navad. Morali bi jih ohranjati, vendar smo včasih preveč brezbrizni do njih in njihovega pomena, zato jih enostavno odstranjujemo, spreminjamo njihovo podobo.

Precej takih spomenikov je že zabilisal čas in civilizacija. Etnografskih spomenikov je bilo nekdanj v Gornjesavski dolini okoli 100, danes jih lahko le še polovico štejemo za spomenike. Za te se sedaj zavzemajo kulturne skupnosti in Zavod za spomeniško varstvo in si prizadevajo, da ne bi izgubili še teh.

Lani so obnovili nekaj spomenikov in jih s tem rešili propadanja. Med pomembne sodi vsekakor cerkev sv. Marka v Vrbi. Letos obnavljajo cerkev sv. Tomaža v Ratečah, za katero je odobrila nekaj sredstev tudi republiška kulturna skupnost. Pokopališka cerkev sv. Tomaža v Ratečah sodi po času svojega nastan-

ka, opremi, gotških freskah in arheoloških odkritjih med najpomembnejše kulturne spomenike v Sloveniji.

Že dalj časa si tudi prizadevajo, da bi rešili propadanja Liznekovo domačijo v Kranjski gori. Liznekova domačija je značilna ljudska arhitektura iz 18. stoletja. Vredno bi jo bilo ohraniti tudi zaradi tega, ker so dobro ohranjeni primeri ljudskega stavbarstva na območju Gornjesavske doline, ostale prostore pa bi opremili in uporabili za prikaz ljudske kulture tega območja. Predvidevajo tudi odkup tega objekta. V prvi fazi bi objekt zaščitili pred propadanjem in obnovili streho. Dela bi veljala 50.000 dinarjev, denar pa naj bi prispevala jeseniška in republiška kulturna skupnost. Obnoviti jo nameravajo prihodnje leto. S.

Knjige, ki jih priporočamo

KRIZPOTJA I, II, III, Karel Leskovic, 1780 strani, cena kpl. samo 150,00 din; plačevanje je možno v dveh zaporednih mesečnih obrokih.

Leskovčevi spomini so nekaj posebnega in zato zavzemajo posebno mesto med vsemi drugimi knjigami, ki so jih napisali udeleženci vojne in revolucije. Prvi del trilogije zajema 1942. leto in romantične partizanske čase v Dolomitih, v drugem delu pa avtor opisuje vojne dogodke od italijanske kapitulacije do srede leta 1944. V tretjem delu Križpotij, se nam pisatelj predstavlja z nadaljevanjem svojega partizanjenja. Avtor nam s to edinstveno trilogijo prikazuje vojne dogodke v Dolomitih, na Primorskem in Gorenjskem tako, kot jih je doživel, brez clepšav in lažnega blišča, tako, kot jih je dojemal takrat, ko je bil še kmečki fant v vojaški suknji s komandantskimi našitki na ramenih.

PREŠERNOVA BRIGADA, Stanko Petelin, 646 strani, cena 57,50 din.

Knjiga Prešernova brigada opisuje pot brigade v celoti in po kritično obravnavanih virih, tako da resnično prikazuje življenje te slavne partizanske enote. Njeni borci so prehodili vso Gorenjsko, borili pa so se tudi na Primorskem, Notranjskem in celo na Dolenjskem.

Bojna pot, ki jo je prešla 7. slovenska narodnoosvobodilna udarna brigada »France Prešeren« od 12. julija 1943, ko je bila ustanovljena, pa do 2. maja 1945, ko se je ustavila v osvobojeni Gorici, je nadvse slavna, hkrati pa silno naporna in krvava.

GUBČEVA KNJIZNICA, 30 knjig, cena kpl. 1.200,00 din; plačevanje je možno v osmih zaporednih mesečnih obrokih.

To je zbirka najlepših leposlovnih del s kmečko tematiko iz slovenske in hrvaške književnosti. Vsaka izmed tridesetih knjig vsebuje tudi avtorjev portret in spremno besedo o literaturi in njegovem delu.

Razen tega, da je Gubčeva knjižnica neprecenljive vsebinske vrednosti, bo okrasila tudi vsako knjižno polico, saj so knjige lepo opremljene, tiskane na najboljšem brezlesnem papirju in vezane v rdeč balakron.

Vsak naročnik Gubčeve knjižnice prejme brezplačno barvno reprodukcijo bitke pri Spodnji Stubici leta 1573, formata 100 x 45 cm.

Naročila sprejema: Partizanska knjiga, Vodnikova 43, 61000 Ljubljana.

V Biogradu živahno

Delavci, ki so bili v peti izmeni v počitniškem taboru železarne Jesenice v Biogradu na morju, se bodo še dolgo spominjali veselih dni desetdnevnega oddiha. Kljub temu, da je dež dvakrat ponagajal kopalcem, so bili vsi v taboru veselo razpoloženi. Sportni objekti, namenjeni za rekreacijo so bili zasedeni. Tako vzdušje je spodbudilo

športno, rekreacijsko tekmovalje, ki je bilo organizirano na pobudo letošnjega upravnika tabora Franceta Trevena.

Zelo razveseljivo je, da se je od 215 redno vpisanih gostov prijavilo za športno tekmovalje kar 115 delavcev in svojcev. Starost je bila kaj različna. Najmlajša udeleženca sta bila osemletni Miha Koren (ploščice) in desetlet-

na Zdenka Rešek (plavanje), najstarejšemu pa je bilo že čez 60 let. Tekmovanje je bilo v badmintonu, balinanju, odbojki, plavanju, metanju ploščic in šahu.

V posameznih panogah je nastopilo: badminton — (ženske) osem tekmovalk, moški štirje tekmovalci; balinanje — (ženske) pet ekip, (moški) osem ekip; namizni tenis — (ženske in moški) 12 tekmovalcev; odbojka — (ženske in moški) štiri ekipe; plavanje (60 m) — (ženske) šest tekmovalk, (moški) šest tekmovalcev; ploščice — (ženske in moški) 16 tekmovalcev; šah — (moški) šest tekmovalcev.

Zaradi tako velikega števila tekmovalcev in zaradi »pomanjkanja« prostega časa je bilo tekmovalje organizirano na izpadanje. Kljub temu, da tekmovalje ni potekalo strogo po športnih pravilih, so bile borbe med ekipami ostre, vendar v prijateljskem športnem vzdušju. Za tri prvouvrščene v vsaki športni panogi je upravnik priskrbel nagrade (pomaranče, krof, oranžado), za tri prvouvrščene ekipe v balinanju (moški) pa je darovalo nagrade trgovsko podjetje Specerija Bled — podružnica Jesenice.

Na poslovnem večeru, pred razglasitvijo rezultatov in razdelitvijo nagrad, so ločeno za ženske in moške izvedli šaljivo točko »tek v vrečah«, ki je razpoloženje med navzočimi še povečalo. Po razglasitvi rezultatov tekmovalj in razdelitvi nagrad so v kulturnem delu programa malčki dopustnikov lepo recitali in zapeli nekaj pesmic za kar so bili nagrajeni z viharim ploskanjem. V veselo kramljanje in poskočnih vižah je minil zadnji večer.

REZULTATI TEKMOVANJ:

Badminton: ženske: 1. Marija Slamnik, 2. Dubravka Tavčar, 3. Mojca Velikanja; moški: 1. Jože Albrecht, 2. Bojan Pavlič, 3. delita Sandi Pogačar in Miro Bernik;

Balinanje (ekipe):

ženske: 1. Marjana Smolej, Milana Knez, Vilma Kežar; 2. Rozka Mravlje, Jasna Mravlje; 3. Mira Zmitek, Rezka Kos, Marja Tavčar;

moški: 1. Cveto in Florijan Velikanja, Tomaž Komel, 2. Anton Pogačar in Roman, Karel Pogačar, 3. Šefik Ljučanin, Jože Mur, Zvonko Lukežič;

Namizni tenis: 1. Roman Pogačnik, 2. Janez Kupljenik, 3. Lovro Berce;

Odbojka: 1. ekipa Bojan Pavlič, 2. ekipa Tomaž Komelj;

Plavanje (60m): ženske: 1. Dubravka Tavčar, 2. Helga Piberčnik, 3. Antonija Bernik; moški: 1. Florijan Velikanja, 2. Bojan Por, 3. Lado Repč;

Ploščice: 1. Cveto Velikanja, 2. Miro Vavpotič, 3. Matjaž Vavpotič;

Šah: 1. Jakob Piberčnik, 2. Đuro Borenovič, 3. Drago Šteblaj.

Uspešne priprave hokejistov v Rigi

V torek popoldne so se z desetdnevnih priprav v sovjetskem mestu Riga, vrnili jeseniški hokejisti, ki so bili tam gostje ekipe Dinama, ki je član najkvalitetnejše lige SZ. Po vrnitvi so naši hokejisti, kot tudi vodstvo moštva, bili še vedno pod vtisom izredno prisrčnega sprejema in gostoljubja domačinov.

Moštvo Dinama je sicer v času treninga naših hokejistov sodelovalo na mednarodnem turnirju v vzhodnem Berlinu, kar pa ni zmanjšalo izredne pozornosti do jugoslovanskih športnikov. Tudi pogoji za vadbo so bili po mnenju vseh idealni. Tako da je deset dni hitro minilo.

Poleg tekme, ki so jo gledali v Rigi med sovjetskima prvoligašema »Krilja sovjetov« in hokejisti iz Leningrada, so jim domačini predvajali tudi nekaj hokejskih filmov, med katerimi je bil najzanimivejši filmski zapis z zadnje tekme med reprezentanco Sovjetske zveze in kanadskimi profesionalci, ki je bila letos v Moskvi in so jo Sovjeti izgubili z rezultatom 4:3.

Kljub temu, da so naši trenirali še nekaj dni na ledu, so izkoristili prisotnost ene najboljših sovjetskih ekip »Krilja sovjetov«, ki se je prav tako pripravljala v Rigi in z njo odigrala trening tekmo po načinu, ki je zelo priljubljen v SZ. Namreč, moštvi igrala brez odmora dve uri, brez gledalcev, brez zapisnika in štetja zadetkov. Pri tem je edino važno čim boljše uigravanje napadalnih in obrambnih vrst, ne pa rezultat. Sovjetsko moštvo je nastopilo tudi z reprezentanč-

nim napadom, v katerem je najbolj znan mladi igralec Šadrin. Ker je bilo očito, da so naši šele pričeli s treningi na ledu, je nasprotnik, ki se pripravljala na ledu že dva meseca, tudi igral tako, da je s svojo igro pomagala pri uigravanju jeseniškega moštva. V tej igri je trener Afanasijev preizkusil skoraj vse igralce.

Poleg te, so naši odigrali še tri trening tekme. Z mladinci Dinama iz Rige dve in z ekipo »Litviska breza« eno. Z istim nasprotnikom so se pomerili še enkrat, v edini uradni tekmi, ki so jo sicer v izenačeni igri, vendar pa zaradi pomanjkanja kondicije, izgubili z rezultatom 4:2. Na vseh tekmah so naši igrali s tremi branilskimi pari in štirimi napadi. V četrtem napadu so igrali F. Zbontar, Felc in Eržen.

Ob odhodu so gostoljubni domačini izrazili željo, da bi odnosi med moštvi Dinama in Jesenic postali še pristnejši in tesnejši. Korak k temu pa bo moral napraviti tudi hokejski klub Jesenic ob gostovanju Dinama, decembra meseca letos in vrniti gostoljubnost in pozornost sovjetskemu hokejistom, kot so jo bili oni deležni v Rigi.

Vsekakor je potrebno poudariti, da je po tako uspešnih pripravah, kakršnih jeseniški hokejisti še niso imeli v svoji zgodovini, za moštvo izredno pomembno, da čimprej nadaljujejo s treningi na ledu in uigravajo trenerjeve zamisli, s katerimi jih je seznanil v Rigi. Zato je nujno uresničiti tudi zamisel priprav na ledu v Zvezni republiki Nemčiji in Italiji, na katere naj bi odšli že okoli 20. avgusta. D.

Letno taborenje

Jeseniški taborniki so letos že peto leto zapored taborili v Karigadorju. Dveh izmen se je udeležilo okrog dvesto tabornikov in njihovih gostov oziroma svojcev. Letošnje taborenje je bilo eno najuspešnejših doslej. Ob kritičnem naraščanju cen, se jim je za majhen denar posrečilo organizirati dobre počitnice ob Jadranski obali.

Zivljenje v taboru so popestrile nekatere koristne novosti. Dobro pospravljene šotore so nagrajevali s čokoladami, ki so jih podeljevali vsak večer ob spuščanju zastave. Po taboru so namestili posebne škatle za odpadke, ki jih je praznila dežurna ekipa. Tako ni bilo treba čistiti okolja šotorov.

Nekateri taborniki so delali pogoje za naslov partizana — kurirja. Černetovi mami pa so za desetletno vodenje kuhinje kupili ročno uro. Pri-

spevke so pobrali med taborniki. Iz majhnih prispevkov se je nabralo veliko, mami pa je bila primerno nagrajena za svojo prizadevnost. Čeprav so v kuhinji sodobni butanški kuhalniki, je okusna priprava hrane še vedno odvisna od mojstrstva dobre kuharice.

Jeseniški taborniki imajo dobre odnose z občino Novi Grad, predvsem zaradi svojega korektnega odnosa do obveznosti, ki jih imajo do občine. Seveda se še vedno pojavljajo nekateri problemi, ki jih bodo z začetnim delom v nekaj letih prav gotovo obvladali.

Vsa zahvala za prijetno taborenje pa gre predvsem podjetnemu in razumanemu vodstvu tabora. Poleg ostalega so organizirali tudi izlet z ladjo do Limskega kanala pri Vrsarju.

Jože Jekler

NIKAR TAKO!

V poletnih mesecih najlažje pogrešimo celoletno navado, da se po kosilu spravimo čimdlje od trušča, pa naj ga povzroča pomivanje posode ali otroci in prelistamo dnevni časopis od zadnje do prve strani ali obratno. Kljub temu sem vseeno spet po daljšem času pobrskala med temi vrsticami in našla nekaj reči, ob katerih bi se verjetno tudi vi ustavili, če bi vam isti teksti prišli pred oči.

Primer:

»Cesta med Bos. Petrovcem in Bos. Grahovom bo povezovala občane dveh zgodovinskih krajev.«

Avtor teksta pripoveduje o delovnih dosežkih na različnih koncih naše domovine. Med ostalim omenja tudi novo cesto. Napaka je vidna že na prvi pogled. Le enkrat je v svojem tekstu omenil Bosanski Petrovac in Bosansko Grahovo in zaradi tega ne bi smel krajšati zemljepisnih imen:

Cesta med Bosanskim Petrovcem in Bosanskim Grahovom bo povezovala občane dveh zgodovinskih krajev.

Primer:

Sodišče v Nikoziji je danes obsodilo vseh 7 Arabcev, ki so obtoženi za napad na nikozijsko rezidenco izraelskega veleposlanika.

Matematičnih znakov oziroma simbolov za števila se v dopisih izogibajmo in jih izpišimo z besedo, enako velja za krajšanje besed v prvem primeru. Krajšamo le besedo, ki se morda dostikrat ponavlja, da je zelo dolga in dovolj razumljiva. Za števila velja, da vsaj do 20 (dvajset) pišemo z besedo, naprej pa s številko:

Sodišče v Nikoziji je danes obsodilo vseh sedem Arabcev, ki so obtoženi napada na nikozijsko rezidenco izraelskega veleposlanika.

Spremenila sem tudi frazo: obtoženi za napad, kjer je raba predloga za nepotrebnost in nadomestila z navadnim sklonom brez predloga. Podoben je še primer:

Obsojeni so tudi za napad na izraelsko letalo.

Bolje:

Obsojeni so tudi zaradi napada na izraelsko letalo.

Ker sem ravno omenila predloge, si oglejmo naslednji primer:

Na cesti med krajema Gradišče in Obrovo je iz prevrnjene avtocisterne izteklo 30.000 litrov nafte na cesto.

Predlog iz že pove, da je potekalo dogajanje »od noter na ven«, zato ne bi bilo treba tega povedati na dva načina: iz cisterne je izteklo

Ampak:

Na cesti med krajema Gradišče in Obrovo je iz prevrnjene avtocisterne steklo 30.000 litrov nafte na cesto.

Nerodna je še vest:

Škode na vozilu in gorivu je za 150.000 din.

Logična je obojestranska škoda, a je dopisnik ne bi smel spraviti v en koš:

Izguba goriva in škoda na vozilu znašata okrog 150.000 din.

O rabi nedoločnega zaimka nek in neki smo že spregovorili. Poglejmo primer:

Želijo si nek spodbudni vzgled, da bi se lahko odločili za akcijo.

Ze ime nedoločni zaimek pove, da gre za nekaj nedoločnega in ga vedno uporabljamo v zvezi z vprašanjem kakšen: Kakšen vzgled? — Nek vzgled je kakšen vzgled? — spodbudni vzgled.

S tem, ko povemo, naj bo to spodbudni vzgled, ni to več kakšen vzgled, ampak kateri in ne smemo uporabljati nedoločnega zaimka nek:

Želijo si spodbudni vzgled, da bi se lahko odločili za akcijo.

Mimogrede, ljudje se udajajo alkoholu, ni, torej:

Tudi ljudi, ki se udajajo alkoholu, je vedno več.

Ampak se mora glasiti:

Tudi ljudi, ki se vdajajo alkoholu, je vedno več.

Neštetokrat pa v našem časopisju preberemo:

S hudimi poškodbami so jo odpeljali v bolnišnico.

Prvi del bi kazalo nadomestiti.

Hudo poškodovano so jo odpeljali v bolnišnico.

Kaj bomo gledali v kinu

KINO RADIO

18.-19. avgusta amer. barv. film **DIVJA DEZELA** ob 17. in 19. uri, režija Robert Toten, v glavni vlogi Steve Forrest

20. in 21. avgusta francoski barv. film **ZAKON V PEKOSU** ob 19. uri, režija Jean Girault, v glavni vlogi Robert Hossein

22. avgusta amer. barv. film **IDEALNA PESTUNJA** ob 19. uri, režija Frank Tashlin, v glavni vlogi Jerry Lewis

23. avgusta ZAPRTO

24. avgusta amer. CS barv. film **SEKSUALNO SPOZNANJE** ob 19. uri, režija Mike Nichols, v glavni vlogi Jack Nicholson

25. avgusta franc. CS barv. film **OSTROSTRELEC IZ AZURNE OBALE** ob 17. in 19. uri, režija Philippe Labro, v glavni vlogi Jean Louis Trintignant

KINO PLAVŽ

18. in 19. avgusta francoski barvni film **ZAKON V PEKOSU** ob 18. in 20. uri

20. in 21. avgusta ameriški barvni film **DIVJA DEZELA** ob 20. uri

22. avgusta ZAPRTO

23. avgusta italijan. — jezik angleški CS barv. film **BRAN-**

DON — LOVEC NA OCENE ob 20. uri

24. avgusta amer. barv. film **IDEALNA PESTUNJA** ob 20. uri

25. avgusta amer. barv. film **IGRE NA VASI** ob 18. in 20. uri

KINO DOVJE — MOJSTRANA

18. avgusta italij. barv. film **SANJE ZLOČINA**

19. avgusta italij. CS barv. film **GARINGO**

25. avgusta franc. barv. film **ZAKON V PEKOSU**

KINO KRANJSKA GORA

18. avgusta italij. CS barv. film **GARINGO**

19. avgusta italij. CS barv. film **BRANDON — LOVEC NA OCENE**

22. avgusta franc. barv. film **ZAKON V PEKOSU**

23. avgusta amer. barv. film **IDEALNA PESTUNJA**

25. avgusta amer. barv. film **DIVJA DEZELA**

KINO DELAVSKI DOM JAVORNIK

18. avgusta nem. barv. film **EVA** ob 19.30

19. avgusta italij. barv. film **SANJE ZLOČINA** ob 19.30

25. avgusta italijanski angl. CS barv. film **BRANDON — LOVEC NA OCENE** ob 19.30

OBVESTILO POTROŠNIKOM

DEZURNE TRGOVINE V NEDELJO 19. avgusta

- samopostrežna Zarja, Kašta 4 Plavž
- samopostrežna Zarja, Kašta 2 na tržnici
- samopostrežna Rožca na Javorniku

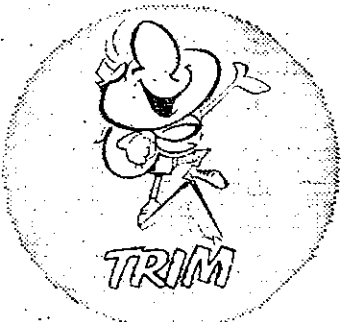
Zakaj TRIM? 3

V prejšnjih poglavjih smo ugotovili, da je za normalno funkcioniranje organizma odločilnega pomena stalno vnašanje določene količine kisika v dnevno in tedno. Ugotovili smo, da so znanstveniki izračunali, da mora človek dnevno toliko trenirati, da bo zbral dnevno pet točk oziroma v tednu 30 točk. Danes pa nas bodo zanimala predvsem tiste športne zvrsti s pomočjo katerih bomo najhitreje zbrali potrebno število točk.

Tudi v tem pogledu bomo na pomoč poklicali strokovnjake, ki so med starimi, mnogim dobro poznanimi športi izbrali tiste, ki najhitreje vnašajo v organizem potrebne količine kisika. Strokovnjaki, si niso izmišljali novih vaj niti športov, temveč so med starimi napravili vrstni red po vrednosti, ki jih imajo za trim vadb. Prav lahko se bo zgodilo, da se bo kdo razočaral, ker med njimi ne bo našel svojega najljubšega športa. Lahko boste celo zaprepaščeni, ko boste zvedeli da so nekateri športi s stališča večja

nja funkcionalne sposobnosti popolnoma brez vrednosti.

1. Takoj bom navedel športe, katerih vrednost so ugotovili specialisti športne fiziologije. Najboljši športi so: tek, plavanje, kolesarjenje, pešačenje, tek ob steni, rokomet, košarka in to prav v tem vrstnem redu.

2. Izometrične vaje (tiste, ki krčijo mišice in se pri tem ne izvaja gibanja) niti ne zahtevajo večje količine kisika, kot so dviganje uteži in gimnastične vaje, so sicer

ZAHVALA

Ob nenadni, težki izgubi dragega moža, očeta, sina in brata

SILVOTA VOLONTARJA

se iskreno zahvaljujemo vsem, ki so mu nudili prvo pomoč in še posebej sosedom iz Jesenic, Mojstrane in Lipc za vso pomoč v dneh težke izgube. Zahvaljujemo se njegovim sodelavcem iz strojnih delavnic, bolnici Jesenice, SOB Jesenice, Planinskemu društvu Jesenice in filmski skupini ODEON Jesenice za darovane vence, slovo na domu in za številno spremstvo na zadnji poti.

Naša prisrčna zahvala inž. Sokliču, tov. Košniku in tov. Bricelju za poslovilne besede ob odprtem grobu. Izvršnemu odboru fotokino zveze Slovenije ter vsem, ki so nam pisмено ali ustmeno izrekli sožalje naša zahvala, prav tako tudi godbi za žalostinke, železarni in ostalim za prevoz.

Zalujoci: žena Vilma, sin Klemen, ata in mama, sestra Sabina z družino in ostalo sorodstvo

ZAHVALA

Vsem, ki ste naši nepozabni mami

KATI LEBAN

z dejanjem ali besedo lajšali trpljenje v bolezni, vsem, ki ste jo spremljali na zadnji poti in ji s cvetjem tako razkošno odeli zadnje počivališče, vsem, ki ste nam izrazili sožalje ali ji v svojem srcu posvetili lepe misli — naša napriscnejša zahvala.

Zalujoci: otroci Ivo, Senja in Mici z družinami

ZAHVALA

Sredi napornega dela v železarni je tragično izgubil življenje moj nad vse ljubi in ne pozabni mož, skrbni oče, stari oče, zet, brat in svak

MARTIN JAN

Vsem, prav vsem, ki so počastili njegov spomin, ga obšli s cvetjem in spremili na njegovi mnogo prerani zadnji poti, iskrena hvala.

Zahvaljujemo se dobrim sosedom za vso pomoč, posebno pa družinam Ostojč, Hostnik in Sterle.

Najlepša hvala javornskim pevcem in pihalnemu orkestru Jeseniški železarni. Hvala sindikalnemu odboru Železarn, sindikalnemu odboru gradbenega vzdrževanja in njegovim sodelavcem za vsestransko pomoč. Hvala tov. Okrožniku za poslovilne besede, kakor tudi železarni za izvršen osební prevoz.

Zalujoci: žena Režka z otroci in ostalo sorodstvo

ZAHVALA

Sindikalnim odborom, valjarne profilov in valjarne 2400 so iskreno zahvaljujemo za odobreno brezplačno letovanje v počitniškem domu v Crikvenici.

Jože in Katarina Noč

ZAHVALA

Sindikalnemu odboru gradbenega vzdrževanja in elektrodne obrata se iskreno zahvaljujemo za denarno pomoč ob tragični izgubi našega očeta.

Janovi

ZAHVALA

Ob boleči izgubi

ALOJA LUKEZICA

se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, prijateljem, sodelavcem in znancem, ki so mu poklonili vence in cvetje ter se od njega poslovili in ga spremlili na njegovi poslednji poti.

Najiskreneje se zahvaljujemo dr. Mendingerju, dr. Novaku in medicinski sestri Mariji Terlikar, ki so mu humano ob težki bolezni lajšali bolečine.

Najtopleje se zahvaljujemo sosedom Stopar, Pem, Jan, Koder, Jakopič in Žagar, ki so nam pomagali in z nami sočustvovali.

Iskrena hvala sindikalni organizaciji in upravi gradbenega podjetja Gradiš Jesenice in KO ZB NOV Blejska Dobrava, ki so mu poklonili vence predvsem pa Ladotu Sanca in Dušanu Staretu za ganljive poslovilne besede ob odprtem grobu ter pevcem, ki so se poslovili ob pokojnika z žalostinkami.

Zalujoci: Minka, Branka in Milan z družinami, brat Marjan in sestra Kariota z družinami.

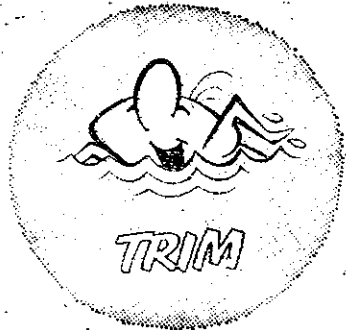
ZAHVALA

Vsem sosedom iz Prosnetne ceste, stanovalcem blokov na Svetinovi cesti in ostalim občanom iz Koroške Bele, ki so mi nudili pomoč, se iskreno zahvaljujem.

Prav tako se zahvaljujem gasilem iz Koroške Bele ter poklicno gasilski reševalni četi Železarni ter vsem, ki so mi ob sobotni nesreči — udaru strele — pomagali in obvarovali imetje.

Franc Svetina Koroška Bela

krvi se bo povečal. Skratka: na ta račun izboljšate sposobnost vašega telesa.

sa, da vnaša več kisika in da ga dostavlja vsem mišičnim celicam telesa, kjer se lahko spaja s hranljivimi sestavinami v cilju ustvarjanja energije. Približno na enak način se tvori energija v bencinskem motorju. Spajanje kisika z bencinom šele ustvari energijo.

Nekateri športi oziroma vaje so bolj intenzivne in zahtevajo več kisika, da se proizvede potrebna energija in zato prinašajo več točk.

Tak je najboljši primer intenzivne vadbe v športu. Ne-

kateri športi so manj intenzivni in prinašajo manj točk.

Navajamo nekatere športe, ki imajo povsem enako vrednost po aerobnem efektu treninga in sicer pet točk, kar zadostuje za enodnevni trening:

- tek 1600 metrov v manj kot 8 minutah,
- plavanje 540 metrov v manj kot 15 minutah,
- kolesarjenje 8000 metrov v manj kot 20 minutah,
- tek ob steni 12,5 minut,
- igranje nogometa 35 minut

Kot smo omenili vsaka aktivnost v tem obsegu in intenzivnosti je vredno pet točk.

Če boste kateregakoli od teh športov izvajali vsakodnevno šestkrat tedensko, boste povsem zadovoljili svoje potrebe (30 točk) in boste občutili čudoviti učinek treninga v vašem telesu. Lahko pa tudi vsak dan uporabite drug šport. Na ta način boste z minimalnimi zahtevami ohranjali maksimalne kapacitete energije. Kako bomo organizirali vadbo v posamezni športni zvrsti pa se bomo pomenili v prihodnjih nadaljevanjih.

Tudi na našem območju je dovolj možnosti za športna udejstvovanja deklet

(2. nadaljevanje)

V prejšnjem sestavku sem na kratko in precej splošno naštel športne panoge, ki so za dekleta najbolj primerne. Zaradi posebnosti našega območja in zaradi možnosti, ki so v naši dolini na voljo dekletom, je izbira športnih panog nekoliko skrajšana.

Začnimo pri zimskih športih, ki imajo na našem območju izredne možnosti razvoja. Alpsko smučanje in smučarski teki bi pri nas morali imeti najuspešnejše predstavnice. Poznavalci smučarskih športov pa dobro vedo, da v ženski konkurenci ni zaželjene kvalitete niti potrebne množičnosti, ki bi ob izrednih naravnih pogojih vsekar morala biti. Sicer se dekleta med petim in dvanajstim letom starosti rade ukvarjajo s tekmovalnim smučanjem, dosegajo v svojih kategorijah izvrstne rezultate, vendar pa v dobi doraščanja malo katera ostane zvesta tekmovalnemu smučanju. Število pa se že bolj zmanjša, ko dekleta presegajo starost 16, 17 let.

Podobno je tudi v umetni. stnem drsanju, ki ima na Jesenicah in v okolici izvrstne pogoje za razvoj. Dekleta običajno trenirajo in tekmujejo do dobe odrasčanja, nato pa se z drsanjem ukvarjajo le še rekreacijsko enkrat tedensko, ali pa niti to ne. Če že ni potrebne množičnosti osnove za kvaliteto v ženskem tekmovalnem smučanju in umetni. stnem drsanju, pa moramo priznati, da velik del rekreacijskega športa (v prvem sestavku smo rekli, da se 15 odstotkov deklet v občini s športom ukvarja rekreacijsko) odpade prav na te zimске panoge, še posebno na nedeljsko smučanje in rekreacijsko drsanje.

Od letnih panog je edino tekmovalno plavanje močnejše zastopano s tekmovalkami kot s tekmovalci. Toda tudi tu dekleta prenehajo s tekmovalnim plavanjem dosti prezgodaj.

Najslabša pa je udeležbe deklet pri športnih igrah. Ko-

šarka, ki je bila še pred letom dni prvi ženski šport na našem območju, ima v svojih vrstah še vse premalo deklet, da bi lahko uspešno nadaljevale tradicijo. Trenutno jih tekmuje v tej lepi športni igri le 17 kar je odločno premalo za kvalitetni razvoj te panoge v občini. Enako stanje je tudi v odbojki, ki pa je trenutno edini šport v občini, ki združuje v ekipi dekleta starejša od šestnajstih let. Vendar pa množičnosti vsekakor še ni.

Namizni tenis je bil pred leti v ženski konkurenci izredno kvaliteten, v zadnjih letih pa se s tem športom aktivno ukvarja zelo malo deklet.

V zadnjem času so dekleta dobila lepe možnosti in dobre pogoje za igranje tenisa, ki v mnogih mestih pri nas ravno v ženski konkurenci sega po mednarodnih lavirah.

V naši občini imajo dekleta velike možnosti, da se vključijo v tekmovalni šport predvsem pa v naslednjih športnih panogah, za katere so tudi vsi osnovni pogoji:

smučanje, smučarski teki, umetni. stno drsanje, sankanje, plavanje, košarka, odbojka, roket, namizni tenis, vsekakor pa ne smemo pozabiti tudi na telovadbo, ki naj bi bila osnova za vse športne panoge. Za vse te panoge delujejo v naši občini ustrezni klubi, v katere naj bi se v čim večjem številu vključevala dekleta. Dekleta naj bi se v čim večjem številu vključevala tudi v TVD Partizan, ki s svojimi oddelki nudi še dodatne možnosti športnega udejstvovanja, tudi tekmovalnega, saj smo pred leti imeli na Jesenicah odlične telovadke.

Idealno za razvoj športa bi bilo, da bi se dekleta nekako od petega leta dalje ukvarjale s telesno vadbo. Za to ima najidealnejše možnosti ravno TVD Partizan, ki ima v svojem sestavu posebne oddelke za vadbo predšolskih otrok. Tu naj bi dekleta pridobivale potrebne spretnosti.

Izboljševale bi telesne zmogljivosti, ki bi jih pri telesni vzgoji v kasnejši šolski dobi izpopolnjevale. Izredno koristno za dekleta bi tudi bilo, da bi se dovolj zgodaj naučile plavati, smučati, drsati. Tu mislim predvsem na osnovno znanje. Šele v kasnejši dobi naj bi prišlo do ustrezne specializacije po panogah, ki posameznico najbolj privlačijo in ji ustrezajo.

Vsaka športna panoga ima svojo starostno mejo za začetek specializacije. Vse meje so razvidne v naslednji tabeli:

športna panoga	začetek specializacije
namizni tenis	11 let (16 let)
smučanje	10 let (16 let)
umet. drsanje	10 let (16 let)
plavanje	10 let (16 let)
košarka	12 let (18 let)
odbojka	13 let (18 let)
namiz. tenis	11 let (17 let)
tenis	12 let (17 let)
orodna tel.	14 let (19 let)

(Številke v oklepaju pomenijo dobo v kateri bi tekmovalke dosegle prve uspehe. Tabela, povzeta po prof. Dragu Ulagu).

Seveda pa je pred tem potrebna neka razvojna pot, ki bo omogočila v dobi specializacije hitro napredovanje dekleta — tekmovalke.

Ta razvojna pot naj bi potekala nekako takole: najprej vsestranska telesna vzgoja, povezana z učenjem različnih športnih panog (idealno vsak dan). Ko pa dekleta doseže potrebne osnove, ko doseže zadostno stopnjo spretnosti in hitrosti, takrat lahko začne s specializacijo.

Skrčen prikaz ima predvsem namen odkriti možnosti športnega udejstvovanja za dekleta v naši občini. Dotaknil sem se le športnih panog, katere gojimo na Jesenicah in v okolici.

V prihodnjem nadaljevanju pa bom poskušal prikazati osnovne vzroke, ki zavirajo razvoj ženskega tekmovalnega športa.

Razgovor s podpredsednikom HK Jesenice Janezom Koprivo

Dvigniti kvaliteto hokeja na Jesenicah

V zvezi z gostovanjem jese. niških hokejistov v SZ in dejstva, da so 16-kratni državni prvaki začeli zelo zgodaj z resnimi pripravami za novo sezono, smo se te dni pogovarjali s podpredsednikom hokejskega društva Jesenice in obenem predsednikom strokovne komisije pri klubu, Janezom Koprivo.

— Kako ste si v strokovnem odboru zastavili delo pred začetkom letošnje hokejske sezone?

»Na prvi seji strokovne komisije ob koncu junija smo porazdelili delo na posamezne člane komisije, oziroma določili vodje moštov in trenerje posameznih moštov. Odločili smo se, da bodo v hokejski sezoni 1973/74 nastopala v okviru HK Jesenice naslednja moštva: člani HK Jesenice in HK Kranjska gora, mladinski moštvi Jesenic in Kranjske gore in hokejska šola v okviru katere bosta nastopili dve pionirski moštvi. Odločili smo se tudi, da bomo vzgojili po svojih močeh lasten kader trenerjev in bo trenersko šolo pozimi vodil sovjetski trener Afanasijev. Posebno skrb smo posvetili vzgoji vratarjev, ker je to na Jesenicah velik problem, če ne sedaj, pa bo po odhodu vratarja Kneza.«

— Igralci prvega moštva so do odhoda v SZ trenirali štirikrat tedensko. Kakšen je osnovni namen tako resnih priprav?

»Septembra meseca nas čaka zelo pomembna srečanja, to je zaostala finalna tekma z Augsburgom, v okviru tekmovalja za Alpski pokal, tekma za evropski pokal s prvako Češkoslovaške Teslo iz Pardubic, začetek Alpskega pokala v novi sezoni in pokala Karavank, katerega organizator bo hokejski klub Jesenice. Da bi bilo moštvo res dobro pripravljeno, je bilo potrebno, da igralci vsaj mesec dni

pred pričetkom sezone trenirajo na ledu. Ponudila se nam je priložnost treninga na ledu v Rigi v Sovjetski zvezi in to priložnost smo tudi izkoristili. Prepričan sem, da bo trening zelo koristen zaradi poudarka na sovjetski hokejski šoli in prijateljskih srečanj z najboljšimi moštvi Sovjetske zveze. Trening v SZ je bil določen v protokolu med športnimi delegacijama SZ in Jugoslavije, ki so ga podpisali decembra meseca 1972 leta. Klub Dinamo iz Rige bo verjetno decembra meseca letos odigral pri nas in v sosednjih državah več prijateljskih tekem, s katerimi bomo lahko pokrili trenutno visoke stroške turneje po SZ. Po zaključku treninga v SZ delamo na tem, da bodo igralci trenirali na ledu v ZR Nemčiji in Italiji in se potem vrnejo na led Podmežaklje.«

— Kot vse kaže bomo letos priče izredno naporni sezoni, ki čaka naše hokejiste. Kako bo ta sploh potekala?

»Moštvo bo verjetno sestavljeno iz 24 do 25 igralcev. To so igralci, ki so nastopili za klub v pretekli sezoni in z novimi igralci to je: Felcem, z bratoma Zhortar, Razingerjem, Pirihom in verjetno Gorazdom Hitijem. Zaradi velikega števila tekem, posebno pa trokrožnega državnega prvenstva, je tako visoko število igralcev upravičljivo. Ker bo letošnja sezona tudi jubilejna, bomo ta naš jubilej najbolje proslavili z dobrimi športnimi rezultati doma in v tujini.«

— Ali ste pri klubu storili karkoli za izboljšanje discipline v prvem moštvu?

»Zelezarna Jesenice je s tem, ko je prevzela pokroviteljstvo nad hokejskim klubom, omogočila nemoteno delo v klubu. Zato je naša dolžnost čim bolj racionalno trošiti njihova sredstva in si prizadevati finančno sredstva dobiti tudi drugje. Potrebno bo izboljšati disciplino igralcev, zato tudi tako visoko število igralcev prvega moštva, hkrati pa vso skrb posvetiti mladim hokejistom, da bodo vzgojeni v dobre športnike in ljudi, delavce. Igralci kateri bodo neredno trenirali, ali se ne bodo dovolj prizadevali na treningih in tekmah, ne bodo prišli v moštvo. Posledica tega bodo nižji dohodki, ali pa celo črtanje iz seznama koristnikov izredno plačanih dopustov. Opravljena je bila tudi časna kategorizacija igralcev v štiri grupe, z ozirom na njihove uspehe v pretekli sezoni in prizadevanja na letnih treningih, po pravilniku o hranarini. Vse to je zadostno jamstvo, da bo letos disciplina na višku, kar bo pripomoglo k izboljšanju kvalitete hokeja na Jesenicah.« D.

JESENIČANI, PREBIVALCI GORENJSKE!

ne zamudite enkratne priložnosti, oglejte si FESTIVAL SMEHA v sredo 22. avgusta ob 20. uri v hali Podmežaklje na Jesenicah.

Odlični televizijski in filmski igralci — humoristi se bodo potegovali za zveneči naslov šampiona SMEHA 73, ki ga je lani dobil Jovan Janičević — znan bolj kot Bur-

duš. Na Jesenicah se bodo za ta naslov potegovali poleg imenovanega lanskoletnega zmagovalca še: Zivka Matić, Radmila Savičević, Zika Milenković, Nela Eržišnik, Ratko Sarič, Kolje Angelovski, Miča Tatič.

Poleg humoristov bodo nastopili tudi pevci: Silvana Armenulić, Kemal Monteno, Muharem Serbezovski in Ivica Šerfezi. Pevce bo spremljal ansambel Ace Stepića, med drugim pa bo nastopila tudi baletna skupina Mire Sanjine.

Gledalci bodo glasovali o najboljšem.

Vstopnice — sedeži na ploščadi po 30.— in na tribuni po 20.— dinarjev. Predprodaja v ponedeljek 20. in torek 21. avgusta od 17. do 19. ure in v sredo 22. avgusta od 17. ure dalje pri blagajni v športnem parku.

Vabimo vas tudi na sprejem Karavane ob 11. uri dopoldne pred kolodvorom na Jesenicah.

Ne zamudite odlične zabave in kulturnega užitka.

Vabita Radio Jesenice in uprava športne hale Podmežaklje.